

Upravništvo: Ljubljana, Puceljova ulica 3.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Izdatni oddelki: Ljubljana, Puceljova ulica 3 — Telefon št. 31-23, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: na Ljubljansko pokrajino pri pošto-
čelnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije Servizio Contr. Contr. Post. No. 11-5118
IZKljučNO ZASTOPSTVO na oglaš. in Kt.
Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Ishaja vsak dan med ponedeljke
Narodna banka in poslovalnica št. 28-9
in inozemstvo vključno: »Ponedeljke je
trava št. 36.30.
Uredništvo:
Ljubljana, Puceljova ulica št. 3, telefon
31-22, 31-23, 31-24.
Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pub-
licità di propaganda italiana ad estero.
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Attacco ai porti di Bizerta e Djidjelli

9 velivoli nemici abbattuti

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 24 maggio 1943-XXI il seguente bollettino di guerra n. 1094:
I porti di Bizerta e di Djidjelli sono stati attaccati, con buoni risultati, dall'aviazione dell'Asse.
Formazioni nemiche hanno effettuato ripetute azioni di bombardamento sulle isole di Pantelleria e di Lampedusa e sulla città di Messina, in cui centro urbano ha subito danni notevoli; in corso di accertamento le perdite della popolazione.
Le batterie contraeree delle due isole distruggevano sei apparecchi; venivano inoltre abbattuti, dalla caccia germanica, due »Spitfire« su Malta ed un bimotore a sud della Sardegna.

Dalle operazioni degli ultimi giorni quattro nostri velivoli non sono ritornati alle basi.

Nota al Bollettino No. 1094:

Nelle azioni dei nostri aerosiluranti, citate dal bollettino di ieri, si sono distinti i seguenti piloti: capitano Spezzaferri Mario da Torre Annunziata, capitano Pannanconi Bruno di Mariano Toscano (Grosseto), tenente Bertuzzi Franco da Rimini, tenente Sacilotti Antonio di Salsola (Udine), tenente Merani Adriano da La Spezia, serg. magg. Daniele Antonio da Nocera Inferiore (Salerno), sergente Coppola Giovanni da Trentino (Napoli).

Napad na luki Bizerto in Djidjelli

9 sovražnih letal sestreljenih

Glatni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 24. maja naslednje 1094. vojno poročilo:

Osnovno letalstvo je z dobrimi uspehi napadlo pristanišči Bizerto in Djidjelli. Sovražne letalske skupine so ponovno bombardirale otoka Pantellerio in Lampedusa ter mesto Messina, čigar središče je utrpelo znatno škodo; ugotavljanje izgub prebivalstva je v teku.

Protiletalske baterije na obeh omenjenih otokih so uničile 6 letal; razen tega so nemški lovci sestrelili 2 letala tipa »Spitfire« nad Malto in eno dvomotorno letalo južno od Sardinije.

Z operacij zadnjih dni se 4 naša letala niso vrnila na oporišča.

Pripomba k poročilu št. 1094:

Pri akcijah naših torpednih letal, ki smo jih navedli v večeršnjem poročilu, so se odlikovali trije piloti:

Kapitan Spezzaferri Mario iz Torre Annunziata, kapitan Pannanconi Bruno iz Mariano Toscano (Grosseto), poročnik Bertuzzi Franco in Rimini, poročnik Sacilotti Antonio iz Salsola (Udine), poročnik Merani Adriano iz La Spezia, narednik vodnik Daniele Antonio iz Nocera Inferiore (Salerno) in narednik Coppola Giovanni iz Trentino (Napoli).

Novo anglosaško barbarstvo

Reggio Calabria, 23. maja. s. Bolj krutega barbarstva sovražnik ni mogel za-
kriviti, ko je bombardiral pokrajinsko naj-
denišnico, čeprav je bila označena z za-
ščitnimi znaki po mednarodnih konven-

Nadaljnji odmevi Bastianinijevih izjav

Izzvale so splošno zadovoljstvo zlasti v malih evropskih državah

Monakovo, 22. maja. s. »Abendzeitung« piše o govoru državnega podtajnika Bastianinija v sčnati in poudarja predvsem njegovo ustvarja-
jočo in praktično vrednost proti govorniki in
lažnivi ofenzivi nasprotnikov, ki upajo tako
omajati notranjo fronto. Na sedanjih konferenci
nasprotnikov v Virginiji so morali ugotoviti,
da prav oni narodi, in teh je toliko, da pred-
stavljajo dve tretjini vsa prebivalstva na naši
zemeljski krogli, ki gredo po sledovih anglo-
saške politike, trpijo nevarno pomanjkanje, ki
ga London in Washington ne moreta prepre-
čiti. Iz Bastianinijevega govora pa so znova
razvideli vsi temeljni pogoji za obnovo, ki sta
jih že ugotovila Duce in Hitler na zadnjem se-
stanku. Prav v tem popolnem ideološkem so-
glasju na političnem in gospodarskem polju
med Italijo in Nemčijo je vsa nepremagljiva
sila Osi, ki je pripravljena za vsako bitko in pre-
izkušnjo. Italijansko-nemško sodelovanje nima
nobelih imperialnih stremilj, temveč se za-
veda svojih nalog in odgovornosti. To sodelo-
vanje ni izrazito nacionalno, temveč dostopno
vsem narodom dobre volje, ker se ne opira na
pastoralske, temveč na vojaška dejanja, ki
izločujejo vsako nevarnost nečestnosti, izdaje
in sramote.

Bukarešta, 22. maja. s. Govor italijan-
skega podtajnika v zunanem ministrstvu
še vedno živo zanima rumunjsko javnost
in listi, ki še naprej objavljajo komen-
tarje, soglasja v tem, da so Bastianinijeve
jasne izjave izredno važne. Vode so se
pričele čistiti, piše direktor lista »Poruna-
ca Vrem«. Ne gre samo za besede ali do-
bre ideje, temveč za sklepe, ki so na-
stali po popolnem sporazumu med obema
poglavjarjema Osi, Benito Mussolinijem
in Adolfom Hitlerjem. Eksc. Bastianini je
objavil te sklepe, ki zrcalijo ideale ne samo
Nemčije in Italije, temveč tudi vseh
njihovih zaveznikov, ki se borijo in pre-
livajo svojo kri. Evropa na temelju na-
čela narodnosti je popolnoma istovetna
tudi z ideali in smotri vojne Italije, ki je
celo stoletja borila za svobodo, neod-
visnost in edinstvo. Sedaj je vse jasno.
Sovražnim brezsmiselnim in brezvešnim
skrim frazam postavlja Os nasproti z Ba-
stianinijevimi izjavami resna in pravična
načela. Nova Italija, ki je država vseh
plemenitih vzgledov in vseh idejnih bitk
ni mogla drugače govoriti. Bastianinijeve
izjave odpirajo torej čudovita obzorja za
evropsko pomirjenje in za lojalno celin-
sko vzajemnost med vsemi narodi.

Madrid, 22. maja. s. Govor državnega
podtajnika za zunanje zadeve Bastiani-
nija je še vedno glavni predmet komen-
tarjev v španskem tisku. List »ABC« pi-
še, da se hoče Italija svobodno gibanj v
Sredozemlju in zagotoviti svojemu prebi-
valstvu stalno večje delo. Brez svobode
pomorskih poti in brez udeležbe pri na-

ravnih bogastvih na svetu bo Italija stal-
no hlapčevala. Zahteve Italije so torej
upravičene in človeške in njena borba je
ob enem borba za življenje njenega na-
roda. List »Arriba« pravi, da Italija stre-
mi za tem, da bi bili rešeni narodni in
mednarodni problemi, ki jih je ustvarila
versajska pogodba, in je s tem dokazala,
da jo preveča izrazito evropski duh. List
pristavlja, da so besede državnega pod-
tajnika Bastianinija ponovno potrdile te-
meljne cilje italijanske politike, ki so pri-
znanje in obramba narodne svobode vseh
narodov za dosego gospodarske svobode.
Medtem, ko se Italija bori za ta cilj, za-
ključuje list, se Angleži, ki so že pred
oboroženo vojno sprožili svojo gospodarsko
vojno, tudi danes borijo le za to, da bi
zaslužili v vsej obliki, predvsem pa
v gospodarskem pogledu, evropske drža-
ve.

Helsinki, 22. maja. s. Finski tisk se ob-
širno bavi z govorom državnega podtajnika
Bastianinija pred zunanjim komisijom ita-
lijanskega senata. List »Svenska Pressen« je
objavil svoj komentar pod naslovom »Ita-
lija ni nikoli Italija zlasti drugih narodov.
— Bastianinijev prikaz italijanske po-
litike v zadnjem času.«

List »Hufvuds Tidsblad« objavlja z
velikimi črkami: »Svoboda in pravica sta
politični smotri Italije. Bastianinijeva po-
jasnila glade italijanskih načel in strem-
ljenj.«

List »Socialdemokraten« je dal svojemu
urodniku tale naslov: »Italija ne bo kapitu-
lirala. Bastianini je govoril pred zunanjim
komisijom senata. Sredozemlje je pot za
druge in življenje za Italijo.«

Ankara, 22. maja. s. »Ulus« je objavil
na prvi strani celotno besedilo Bastiani-
nijevega govora z naslovom: »Italija ne
bodi suženj, niti politično podrejena. —
Novi red ne pomeni vsiljenega režima ne
za velike in ne za majhne države.«

Gališka prstovoljska legija

Berlin, 23. maja. s. Iz Lvova poročajo, da
je bila te dni ustanovljena gališka prstovoljska
legija v obliki pehotne divizije. Ta legija
je bila, naglašajo v Berlinu, sestavljena
v najkrajšem času, in sicer v manj kakor 14
dnih. Mnogi tisoči galiških prebivalcev se še
dajle javljajo pri nabornih uradih. V gubernat-
orski palači je bila te dni svetovalec ustanovi-
tve tega novega oboroženega oddelka. Gene-
ralni gubernator dr. Frank je v govoru častnikom
in vojakom gališke legije med drugim naglašal,
da si je gališki narod z aktivnim sodelovanjem
v borbi proti boljševizmu pridobil čast branil-
cev evropske kulture.

Praznik pehote

Postanica Nj. Vis. princa
Piemontskega vojakom

O priliki praznika pehote je Kr. Vis.
princ Piemontski naslovil na vojake tole
poslanico:

Rim, 24. maja 1943-XXI.

Vojaki Italije! Na sveti dan smo o pri-
liki spomina na več ko stoletna dejanja
naše pehote v tem tretjem letu vojno mo-
no zaposleni. Menjajoče se dogajanje bo-
be, ki po obsegu in trdoči prekaša sleherni
mejo, ki bi si jo mogli predstavljati, je na
slehernem prizorišču operacij še bolj po-
udarilo vašo vztrajnost in vašo hrabrost.
Novo orožje in nova sredstva so se prouč-
vala in uporabljala, da bi obvladali sovražni-
ka; nad vsemi pa se je vselej odločilno
ujeljavila akcija pehotnega vojaka. Lahko
ste ponosni na to, obenem pa morate biti
pripravljeni, da vam ta čast malaga, da še
bolj kakor v preteklosti posvetite sleherni
svojo duhovno, fizično in umsko silo
boljši izpolnitvi vaših nalog, in to neumor-
no in brez negotovosti. To boste storili v
imenu vaših tovarišev, ki so padli za veli-
čino Domovine!

Maršal Italije, vrhovni poveljnik pehote
Umberto di Savoia.

Milan, 23. maja. s. Praznik pehote je
bil proslavljen v duhovni skupnosti med
povratniki in borci, ki ovekovajočijo z
orožjem slavne tradicije »pravice bitke«.
Ob 10.30 je imel imejitelj zlate kolajne
Carlo Borsano, vojni slepec in inspektor
PNF, slavnostni govor ob navzočnosti za-
stopnikov oblasti, hierarhov, zastopnikov
pehotnih oddelkov, Crnih sracij in vojaških
združenj. Carlo Borsani, ki so ga navzoči
često prekinili z viharim odobravanjem,
je govoril o junaških dejanjih pehote, ki
je vedno pripravljena za preizkušnjo in
za vsako žrtve in je neomajna v odporu
ter vzvišena v junaštvu. Nato se je storil
sprevod po cestah k svetišču padlih in na
spominske plošče, ki spominjajo na naj-
višjo žrtve pešcev brigade »Cuneo«, so bili
položeni lovorijski venc.

Obisk Nj. Vel. Kralja

in Cesarja pri letalcih

Rim, 24. maja. s. Nj. Vel. Kralj in Cesa-
r je v spremstvu šefa glavnega stana Kr.
letalstva obiskal na nekem letalšču na ope-
racijskem področju nova letala letalske ar-
made, pri čemer je prisostvoval nekaterim
praktičnim vajam v njihovi uporabi. Ko
je zapustil letališče, je izrazil svoje viso-
ko zadovoljstvo.

Zara goreče pozdravlja

bataljone Črnih sracij

Zara, 23. maja. s. Tukajšnje prebivalstvo
je pozdravilo s toplimi manifestacijami ba-
taljone Črnih sracij, sestavljenih po večini
iz skvadristov, ki so premeščeni v druga
uporabnostna področja. Guverner Dalmacije
je sprejel poveljnika skupine in mu iz-
razil pohvalo zaradi hrabrega zadržanja
oddelkov. Prefekt Barbera, ki ima čin ge-
nerala Milice, je izročil bataljonom znake,
posvečene slavnim padlim, zvezni tajnik
pa je sporočil skvadristom pozdrav Stranke
ter obdaroval vse legionarje. Železni
oddelki so defilirali pred divizijskim po-
veljnikom, ki je Črne sracije goreče po-
zdravil in izrazil svoj ponos, ker poveljuje
vojakom tako trdne fašistične prekaljenosti.
Pred odhodom iz Zare so se bataljoni
poklonili v svetiščih padlih v vojni in Re-
voluciji.

Ob četrti obletnici

jeklenega pakta

Zagreb, 23. maja. s. Ves tisk posveča
obširne članke četrti obletnici jeklenega
pakta. »Nova Hrvatska« piše: Italijanski
in nemški narod, ki sta bila po prejšnji vojni
oseparjena in brez deieža pri svetovnih
dobrinah, sta danes bolj kakor kdaj zedi-
njena v borbi za svoje svete pravice. Ob
strani sil pakta se borijo drugi narodi, ki
tvorijo gigantski blok 300 milijonov ljudi,
odločenih doseči zmago.

»Hrvatski Narod« pripominja, da pakt ne
jamči samo obrambo interesov obeh narodov,
temveč vseh mladih narodov Evrope.
List zaključuje: Učinkovitost jeklenega
pakta je očitna tudi v borbi hrvatskega
naroda, kateremu je olajšal uresničenje
stoletnih stremilj po neodvisnosti, kar
dokazuje, kako pomemben je pakt ne samo
za italijansko-nemške odnose, temveč
tudi za male evropske države.

Bukarešta, 23. maja. s. Listi objavljajo
pod velikimi naslovi brzojavke, ki so jih
izmenjali Kralj in Cesar, Hitler, Duce in
Ribbentrop ob četrti obletnici podpisa je-
klenega pakta. Nekateri listi so objavili
tudi slike Kralja, Duceja in Hitlerja.

Madrid, 23. maja. s. Tisk poroča o ob-
letnici prijateljskega in zavezniškega ita-
lijansko-nemškega pakta in objavlja posla-
nice Kralja in Cesarja, Hitlerja in Musso-
linija ter podčrtava, da tvorita oba naroda
neločljivo skupnost pred sleherni sovražno
akcijo.

Dragoceni sadovi fašistične agrarne politike

Berlin, 23. maja. s. »Lokal Anzeiger« je
danes objavil celo stran pregleda o evrop-
skem poljedelskem položaju. Polovica tega
pregleda je posvečena Italiji. Fotogra-
fije in diagrami krasijo članek, v katerem
se poudarja, da ugodne vremenske prilike
omogočajo letos pridobitev celega meseca
pri poljedelskih delih v primeri s prejš-
njim letom. Še nikoli ni bilo poljedel-
stvo tako življenjsko važen činitelj kakor
v teh letih vojne zaradi nizkotnega blo-
kiranja, ki so ga sovražniki izkušali izve-
sti okrog držav Osi in Evrope sploh. List
omenja, da je Duce že mnogo let pred
vojno spoznal skrajno važnost poljedel-
stva za življenje države ter mu je posve-

Novi uspehi nemških podmornic na Atlantiku

Deset ladij s 55.000 tonami potopljenih, štiri nadaljnje torpedirane

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 24. maja.
Vrhovno poveljništvu nemške vojske je ob-
javilo danes naslednje poročilo:

Na vzhodni fronti je bilo samo bojno de-
lovanje krajevnega pomena.

V Sredozemlju so nemška letala preteklo
noč napadla ladijske cilje in vojaške na-
prave v pristanišču Djidjellju.

Podmornice so v hudih borbah potopile v
močno zavarovanih konvojih na severnem
Atlantiku in med posameznimi lovi 10 ladij
s skupno 55.000 br. reg. tonami. Nadaljnje
štiri ladje so bile torpedirane. Njihove po-
topitve zaradi močne obrambe ni bilo več
mogoče opazovati.

Neko bojno letalo je z bombnim zadet-
kom hudo poškodovalo na Atlantiku so-
vražno trgovsko ladjo. Neka podmornica je
nad Biskajskim zalivom sestrelila sovražni
bombnik.

Oddelki sovražnih bombnikov so preteklo
noč odvrli številne rušilne in zažigalne
bombe na Dortmund. Prebivalstvo je imelo
izgube in povzročena je bila znatna stvarna
škoda. Po doslej razpoložljivih vesteh je
bilo sestreljenih 33 napadajočih letal, med
njimi v glavnem štirimotorni bombniki.

Nemška brza bojna letala so večeraj po-
dnevi napadli iz nizke višine južno-
ameriška pristaniška mesta Bournemouth in
Hastings. V noči na 24. maja je letalstvo
z močnimi silami ponovno napadlo ladjedel-
nico v Sunderlandu. Na mestnem in prista-
niškem področju so nastali zaradi bombnih
zadetkov veliki požari.

Pred poletnimi ofenzivami

na vzhodu

Berlin, 21. maja. s. V dobi, ko se kakor obi-
čajno ob pričetku vojne, piše med drugim vo-
jaški sodrnik DNB, dokončujejo zadnje pri-
prave med poletno dobo, s katero se bo pri-
čela nova vrsta operacij, se lahko trdi, da se
na nemški strani izvajajo vsi vnaprej določeni
načrti, vendar pa ni mogoče reči, ali gre za
obrambene ali ofenzivne načrte. Ni več tajnost,
da temeljijo ti načrti na obširnih in točnih iz-
sledkih letalstva in posebnih edinic nemške
mornarice. Tako ima danes nemško vrhovno
poveljništvo jasno predstavlo o sovražnikovi
razvrstitvi, ki je bila zaključena pred nekaj
tedni, in zlasti o vsem, kar je sovjetsko po-
veljništvo pripravilo južno od Moskve in na
področju Kursa. Po ugotovitvah ima so-
vražnik namen, pričeti veliko poletno ofenzivo
in odstraniti nemški klin na področju Orla.

Kar moramo upoštevati, dodaja vojaški so-
delavec DNB, predvsem zato, ker bo gotovo
znatno vplivalo na potek bodočih dogodkov,
je dejstvo, da so mnogi Rusi, Ukrajinci, kozar-
ki, Tatari, Kavkazijci predstavniki raznih osvobo-
jenih ljudstev in tistih, ki so še pod sovjet-
skim jarmom, ustvarili strnjene skupine prosto-

Dva junaka z vzhodne fronte

Rim, 23. maja. s. Novi dokazi hrabrosti
naših borcev na ruski fronti prihajajo na
dan. Poročajo o junaški smrti polkovnika
Renata Darija Lupa, ki je padel ob Doncu.
Rojen je bil 23. julija l. 1893. Kot rezervni
podporočnik se je v juliju l. 1915 udeležil
prvih vojnih operacij na avstrijski fronti
kot poveljnik oddelka brigade »Regina«.
Ranjen je bil 28. oktobra, nato pa se je
vrnil na fronto v vrste 113. pehotnega polka.
V juliju l. 1916 je postal aktiven čast-
nik in si je s svojimi borbenimi krepostmi
zaslužil prvo srebrno kolajno, dne 2. no-
vembra pa drugo srebrno kolajno pri Novi
vasi. Po treh dneh najhujše borbe je hudo
ranjen ostal v črti in vzpodbujal k odporu
z besedo in zgledom, dokler ni prišlo oja-
čenje. V decembru l. 1927 je postal kapitan,
v septembru l. 1937 major, 16. sep-
tembra l. 1940 pa podpolkovnik. Na ruski
fronti se je udeležil dolgega in najtežjega
pohoda proti boljševiškim tolpam in obnav-
ljal junaška dejanja. Dne 22. januarja je
na čelu 3. bataljona 38. pehotnega polka
na cesti v bližini Aljievke polkovnik Lupo
napadel sovražnika. Ne več mlad po letih,
toda trdnega telesa in borbenega duha, je
vodil svoje pešce v boj. Položaj je bil te-
žaven, nasprotnik močan. »Pojdimo na-
prej! Na nas je vrsta!« je vzkliknil na glas
in se prvi vrget proti sovražni skupini ter
potegnil za seboj ofcirje in vojake. Vojaki
so se tresli za dragoceno življenje svojega
poveljnika in navdušeno z zgledom so mu
sledili z enako vneto, smatrajoč se skoraj
za neranjlive. Mladi so bili in tudi polkov-
nik je bil mlad. Zdelo se je kakor da gre
za igro ali manever. Napredoval je kakor
v paradi z dvignjeno glavo, predirajoč ne-
varnost in vzklikal: »Naprej, dečki! Tu je
bila njegova zadnja in najvišja vzpodbuda.
Trenutek nato so mu krogile iz streljnice
preb'le prsa. Njegovi možje so nadaljevali
napad po kratkem oklepanju, šli so naprej
s še večjo smelostjo in premagali sovraž-
nika.

vojcevi in se pripravljajo za sodelovanje v bor-
bi za dosego svoje neodvisnosti in svobode.
Edini stvarni element na vzhodni fronti, za-
ključuje vojaški sodelavec DNB, so nagla iz-
vrševanja poizkusov napadalnih čet, ki so za-
neslji napovedovalci bodočih operacij večjih
obsebnosti.

Živahno udejstvovanje nemškega letalstva

Berlin, 23. maja. V zadnjih 24 urah so
boljševiki izgubili na vzhodni fronti, kakor
se doznavajo iz vojaškega vira 53 letal.
Nemški lovci so sestrelili v Sredozemlju
22. maja 15 sovražnih letal. Pred kavkaški-
sko obalo je nemško letalstvo večeraj potopilo
več sovjetskih tovornih ladij. V odseku
Krimskaje so nemška bojna letala učinko-
vito bombardirala sovjetske železniške zve-
ze, zlasti prizadeti sta bili železniški po-
staji Volčansk in Kursk, kjer je bilo zažga-
nih mnogo vlakov s četami. Doznavajo se na-
dalje, da so lahki bombniki 22. maja po-
topili na Severnem morju 3.000-tonsko tr-
govsko ladjo.

S finskega bojišča

Helsinki, 23. maja. s. V zadnjih 24 urah
se ni zgodilo nič pomembnega na kopnih
frontah. Finsko letalstvo je močno bom-
bardiralo sovjetsko zaledje in zadelo želez-
niške proge in taborišča. V borbi so finški
lovci vzhodno od otoka Suursaaria brez
izgub sestrelili dve rdeči letali tipa
»Lag-3«.

Važno delo malih nemških vojnih ladij

Berlin, 23. maja. s. »Börsenzeitung« prikazuje
in opozarja na brezhrupno, toda izredno važno
delo, ki ga neutrudno opravljajo edine majh-
ne in najmanjše tonaze nemške mornarice v
Rokavskem prelivu. Članek je napisal kontra-
admiral Brüningshaus.

Nemci uporabljajo majhne edince predvsem
za izvidniške namene, za nadzorovanje sovraž-
nega udejstvovanja ob angleški obali in za
morebitno onemogočanje osredotočenj in pre-
meščenj vojnih ladij, transportnih ladij, izkr-
cevalnih edinic, konvojev itd. Poleg izvidniške-
ga udejstvovanja majhne edince tudi naglo na-
padajo ladje večje tonaze ter enako sovražno
edince, zlasti ponoči. Te edince so izredno
važne tudi za podmorniško vojno, v kolikor
zapoljujejo na tem področju znatne sile torpe-
dov, ki bi sicer lahko spremljale konvoje.

Kontreadmiral Brüningshaus ugotavlja kon-
čno, da se je delo lahkih edince vedno bolj
ujeljavljalo v Rokavskem prelivu in doseglo
važne vojne uspehe. Potopile so doslej 39 voj-
nih ladij, med njimi 15 rušilcev, nad 140 tr-
govskih ladij s približno 600.000 tonami.

Junaška učiteljica

Cattaro, 23. maja. s. Osnovnošolski uč-
teljici Margheriti Comai, ki služi v cat-
tarski pokrajini, je bil podeljen križec za
vojaško hrabrost z naslednjo obrazložitvi-
jo:
Kot edina italijanska žena, učiteljica v
neki vasi, ki je bila nedavno anektirana,
je vztrajala, ko se je majhna posadka,
ogrožena od upornikov tolp, utrdila v ne-
kem poslopju med vojniki in ni odšla na
varno drugam, kakor so ji svetovali ostali
prebivalci, temveč je ljubeznivo negovala
nekatero ranjenico. Ko so jo večkrat pro-
sili, naj se oddalji, je ponosno odgovorila,
da je njena dolžnost ostati tam, kjer je
njeno, čeprav skromno delo lahko koristi
bratom pod orožjem. Izkazala se je
kot žena izbranih svojcev, plemenitosti
čustvovanja in goreče ljubezni do domo-
vine. — Gornji Orahovac, Balkan, 23. 14.
februarja 1942-XX.

Razpust Kominterne

Novi sleparski manevar Kremlija naj bi preslepil protiboljševiško razpoloženo prebivalstvo v Angliji in Ameriki

Stockholm, 23. maja. S. V. »Pravda« iz dne 15. maja je bil objavljen sklep predsednika Kominterne, na podlagi katerega se razpušča komunistična internacionala kot vodilno središče komunističnega gibanja v posameznih državah. Razpust tretje internacionale, ki se je izvršil po uradnem priznanju vseh komunističnih strank v vseh državah, ko se povezuje kot klientela Angloamerikanov, je nov propagandni manevar Moskve, katerega sta verjetno nasvetovala Stalinu Roosevelt in Churchill, ki sta v velikih skrbih zaradi naraščajočega pritiska protiboljševiškega gibanja, ki se pojavlja v državah, povezanih s Sovjetsko zvezo. Toda trik je preveč očitni ter spekulira preveč na človeško omejenost, da bi mogel kugar koli preslepit. Znano je, da se komunisti v raznih državah sveta navedejo, vodijo in neposredno nadzorujejo iz Kremlija. To je gibanje za svetovno revolucijo in kominterni, ki je istovetna z moskovsko vlado, ne more sama sebe odpraviti. Tretja internacionala skuša zdaj odvreči svojo s krvjo in barbarstvom prepajeno obleko. Pod novim videzom pa osrednji odbor tretje internacionale nadaljuje svoje delo v stalnem stremeljenju po svetovni revoluciji. S tem sleparstvom hoče Roosevelt in Churchill popularizirati med anglosaški prebivalstvo nenehno zavestnost za boljševiki. Toda sleparija je očitna in tudi groteskna.

Berlin, 23. maja. S. Razpust tretje internacionale je predmet beležke politično-diplomatske korespondence, ki prikazuje v svojih osnovnih argumentih mnenje nemškega tiska, kateri se obširno bavi s tem novim manevarom boljševiške propagande in angleško-ameriške propagande. Poluradna beležka meni, da se je moral Stalin poslužiti hote ali nehoti tega izrednega ukrepa potem, ko so se izjavili njegovi prvotni načrti, da bi lahko prisostvovali borbi evropskih narodov kot navidezno desinteresirani gledalci in da bi potem ob pravem času, ko bi se mu zdale stvari dozorele, posredoval in kot tretji imel dobiček v prepiru dveh. Ko se je to upanje razblinilo, se je moral Stalin rehabilitirati pred svojimi novimi angleškimi in ameriški zavezniki. Moral si je ustvariti novo politično devizno pred drugimi narodi sveta, katerih sodba o boljševiški Rusiji je bila vse prej kakor dobrohotna. Odveč je pripomniti, da je ta ukrep Kremlija čisto formalen in je nekakšna krinka, s katero upa prevratno in uničevalno boljševiško delovanje kakor prej in morda še bolj doseči svoje namene. Gre torej samo za manevar čisto spekulativnega značaja, da bi se uvedla v sovjetsko politiko nova zvijača, ki ne more preslepit nikogar, kdor pozna metode boljševizma, čeprav je zelo rafinirana. Ni mogoče niti govoriti, nadaljuje list, o pravelem presenečenju. Od zaključku zatirja beležka nemškega zunanjega ministrstva, da je vrhovni sovjet bržkone na Rooseveltove nasvete odpravil tretjo internacionalo, da bi namesto nje zaigrala sedanjemu političnemu trenutku primernejša vloga. Razpust komunistične internacionale se mora smatrati za enega izmed najbolj rafiniranih propagandnih manevarov boljševikov. Beležka, ki obravnava razloge, zaradi katerih je Stalin izvedel ta sklep in s katerim bo trinog v Kremliju lahko odšel nadaljeval in celo še bolj ojačil svojo boljševiško kampanjo na svetu in zakrinkal svoje prevratno udejstvovanje pod zaščito mednarodnega prava, ki mu lahko odpre vrata v razne države v zakoniti obliki, se trdi nadalje, da se bo Stalin predstavljal kot zastopnik narodne Rusije. Roosevelt je bržkone dopovedal zavezniku, da je prišel primeren trenutek, ko se mora glede na nasprotno struje ameriške javnosti zakrinkati s plaščem nacionalizma. V Evropi, podčrtava dopisnik DNB, imajo vsi odprti oči in nikogar ne more več preslepit sleparija take vrste.

Berlin, 24. maja. S. Ponedeljski listi se obširno bavijo z razpustitvijo komunistične internacionale, ki jo je odredil Stalin, in objavljajo predvsem odnevi dogodka po vsem svetu, zlasti v Italiji, Španiji in v nevtralnih državah. »Völkischer Beobachter« piše, da je po komentirani, ki jih je Stalinov sklep zbudil v sovražnem taboru, lahko razumeti, da gre v bistvu za propagandni manevar po ukazu mednarodnega židovstva. List podčrtava, da je šef švedskih komunistov Sven Linderot nesramno zatrdil, da so vsa sredstva za uresničitev svetovne revolucije in za dosego oblasti nad svetom dobra. To dokazuje, da razpust internacionale ni prišel nepričakovano. — »Zwölfuhrblatt« poudarja, da je Kominterni skupej najbolj znanih anarhistov iz vsega sveta in vodstvo svetovne revolucije. V nobenem primeru se ne more boljševizem odreči tretji internacionali, kajti to bi pomenilo odreči se lastnim izvorom. Če bi se Stalin res odločil odstraniti to ustanovo, bi moral najprej obratovati na boljševizem in nato še sam izginiti. Bržkone misli Churchill in Roosevelt, da bosta izkoreninila na ta način bojazni, ki ga imajo prebivalci tujih držav pred boljševizmom, toda s tem dokazujejo otroško naivnost in nenavadno omejenost.

Bukarešta, 24. maja. S. »Cuventul« komentira razpustitev kominterne in trdi, da gre za enostavno taktiko s katero se namerava spraviti v zmoto tiste, ki bi bili pripravljene verovati v spreobrnitev boljševizma. Manever hoče nadalje olajšati udejstvovanje komunističnih organizacij v raznih državah ob zaključitvi odgovornosti moskovske vlade.

Madrid, 23. maja. S. Napovedano razpustitev komunistične internacionale so sprejeli tu s skrajno hladnostjo. Tukajšnji krogi jo smatrajo za zahrbtni manevar Stalina, ki bi rad imel svobodne roke v vodstvu komunističnega gibanja v vseh državah, obenem pa se otresele sleherne odgovornosti. Po svetovni vojni ustvarjenju okoliščine, zaradi katerih Moskva »priporoča« razpust komunistične internacionale, se prikazujejo kot nujnost za Stalina, da si pridobi s hinavskim manevarom zaupanje velikih množic Amerike in Anglije, ki so sovražne komunistu, njegov cilj pa ostaja vedno isti, boljševiziranje sveta.

List »Arriba« se bavi v uvodniku o razpustu komunistične internacionale, deklarirane iz Moskve, ter opozarja na hiniščino tega ukrepa, ki je samo izvajanje stare zapovedi Karla Marxa, da je treba podre-

diati načela neposrednim nujnostim, kar je komunistem v vsej svoji zgodovini vedno delal. Sklep hoče prikazati, da se Rusija sedaj bori samo kot narod, neodvisno od svojega političnega bivanja, in da so komunistične skupine v ostalih državah narodne stranke, ki nimajo ničesar opraviti s svetovno organizacijo Sovjetske zveze. Trik ni mogel nikogar presenetiti, ker je tako jasen, kakor igra v zvezi s katynsko jamo. Sedmi svetovni kongres tretje internacionale je 1. 1935. prepustil svojo nalogo ljudskim frontam, hlače se, da se je komunisti odvedel sodelovanju z meščanskimi levičarskimi skupinami in na ta način je rdeči car lahko presenetil nasivne demokrate. Mi že vemo, kaj je komunistično sodelovanje z levičarskimi republikanci in o tem ve nekaj tudi Francija. List nadaljuje takole: Današnji manevar ni prav nič drugačen kakor tedanji in ne bo škodoval nikakor udejstvovanju tretje internacionale, kajti komunisti vsega sveta prav dobro vedo, čemu služijo in kako morajo služiti, poznajo taktična načela Marxa, Lenina in

Anglosaško mešetarjenje z Moskvo

Zakulisne spletke se nadaljujejo in anglosaški zavezniki zahtevajo drug od drugega pomoči

Berlin, 24. maja. V tukajšnjih krogih beležijo z ironijo vse, kar poroča anglosaško časopisje glede Daviesovih razgovorov v Moskvi. Razumljivo je, da jim pripisuje velik pomen, vendar je značilno, da skuša obenem na vse načine prepričati čitatelje. Tako poročajo, da je prvi sprejem Daviesa pri Stalinu trajal tri ure in da je banket, ki ga je Molotov priredil na čast Rooseveltovemu odposlancu, potekel v prirščnem ozračju, kakršnega kronika sprejemov v Kremliju ni še doslej zabeležila.

Se bolj zanimiva, da ne rečemo smešna, pa so nekatera odkritja o vsebini predsednikove poslanice, izročene Stalinu, kakor tudi o zaupnih sporočilih, ki jih je Davies sporočil sovjetskemu maršalu v smislu navodil, ki jih je v zadnjem hipu prejel iz Washingtona, in zadnjem hipu namreč — po odobritvi vojaških načrtov, ki so jih šefi glavnih stanov zavajalskih oboroženih sil predložili po svojih posvetih. Nastaja sum, da je namen vseh teh izlivov anglosaške propagande, da pripravijo uspavano ozračje v pričakovanju povsem drugega razvoja, kakor so si ga zavezniki pred časom zamislili in ki bi moral biti sedaj uresničen.

Ta sum, pripominjajo v tukajšnjih političnih krogih, je razviden celo iz uvodnika nekega ženevskega lista, torej nevtralnega dnevnika, ki ni nikdar pokazal prevelike vneme za nemško stvar. Ženevski list piše namreč na nekem mestu, da je med zavezniki mislile vesilami samo navidezna enakost pogledov in načrtov. Iz tega pa izhaja, da sta se Velika Britanija in Amerika, čeprav sta se polastili prednjih postojank afriške celine, znašli v strateškem pogledu v istem položaju kakor prej. To dokazuje med drugim dejstvo, da je njuna politika nasproti Moskvi ostala nespremenjena, odnosno, da je še bolj subtilna.

Zdi se, da hočejo Anglosasi pred svojim poskusom izkrcanja na evropski celinu dobiti neko zagotovilo od Stalina, namreč, da bodo tudi Rusi prešli v napad od Baltika do Črnega morja. Stalin pa zopet zahteva, naj se zavezniki odločijo odpreti tako zvano »drugo bojišče«, da bi se nemški pritisk na vzhodu zmanjšal in da bi se mogle sovjetske oborožene sile z boljšim upanjem v uspeh pripraviti za novo poletno bojevanje. Najlepše pa je, da obveznih zagotovil ni bilo doslej ne z ene ne z druge strani; Churchill je bil v svojem poslednjem govoru celo precej dvoumen glede otvoritve tako zvanega drugega bojišča.

To so razlogi, zaradi katerih je Davies prinesel s seboj uradno povabilo za sestanek v troje, ki naj bi bil v kraju, zelo oddaljenem od Zedinjenih držav, morda v Vladivostoku. Ako bi Stalin to povabilo sprejel, bi bil Churchill pripravljen potakati še nekaj časa v Washingtonu. Vladivostok bi bil baže idealen kraj za tak sestanek, ker bi tja lahko prišel tudi Gangkajšek.

Ako bi se Stalin ne odzval tem Rooseveltovim pobudam, bi bil Davies pooblaščen, da mu sporoči, kar bi mu sicer osebno sporočila Roosevelt in Churchill, namreč neka obvezna zagotovila glede drugega bojišča in glede nekaterih bolj ali manj kočljivih pereh političnih vprašanj. Beneš, ki se kakor znano tudi mudi v Washingtonu, bi takoj nato odpotoval v Moskvo kot pooblaščenec raznih interesov, v številni Poljake. Skratka, po pisanju švicarskega tolmača se zdi, da Angličani in Američani navzlic vsem svojim uspehom in navzlic ojačenju njihovega vojnega stroja še vedno ne drže noža za ročaj, niti nasproti svojemu sovjetskemu zavezniku.

Dejstvo je namreč takšno, da vsaka izmed pomembnejših »zaveznikov« sil samo streže drugi po življenju in da druga drugi niti najmanj ne zaupa. To pa seveda ne pomeni, da bi bil vojaški položaj drugačen v primeru, če bi med njimi zavladala popolna enakost naziranj. Nihče izmed »združenih narodov« se namreč ne zanaša na svojo moč in bi si zato hotel zagotoviti tudi pomoč drugega naroda, preden bi se spustil v nove vojaške akcije. Stalin pa se upravičeno boji, da bi v primeru, ako bi se prvi ločil boj, samo opogumil Anglosase k temu, da bi v Evropi tvegali čim najmanj in da bi osredotočili ves svoj napor samo na Azijo, kjer so seveda sovjetski interesi drugačni kakor britanski ali ameriški.

Giselher Wirsing, eden izmed najuglednejših nemških publicistov, je v listu »Hamburger Fremdenblatt« napisal v zvezi s tem med drugim: »Politična vprašanja, ki zanimajo Stalina, pa se ne nanašajo samo na Poljsko, baltične države in še kako drugo obrobno državo, temveč tudi na azijske in afriške dežele, ki so precej oddaljene od sovjetskega življenjskega prostora.« Wirsing navaja v tej zvezi delo Kominterne v nekaterih državah bližnjega vzhoda, kakor v Iraku, Iranu, Siriji, Libanonu in Egiptu, kjer komu-

Opozorilo

Tiskovni urad Visokega komisarijata obvešča:

Do 31. maja t. l. morajo lastniki sami poskrbeti za odstranitev zidnih lepakov, ki se nanašajo na že zastarele dogodke ter so izpostavljeni v trgovinah in v javnih lokalih v mestu in v občinah pokrajine.

Določba se ne nanaša na zidni časopis »Ljubiana novica«.

Ako lastniki ne bodo v določenem roku poskrbeli v tem smislu, bodo odstranitev izvršile občine na stroške prizadetih.

Stalina in ve, da določa čl. 30 kominternskih statuten, da mora biti komunistična stranka vedno pripravljena pretvoriti se na skrivaj. Metamorfoza, pod katero se predstavljajo sedaj te stranke, je ta, da hočejo veljati za narodne stranke in se bodo lahko še ponudile za sodelovanje v že obstoječih vladah in v možnih bodočih vladah, toda, kdo jim bo lahko verjel? Ni mogoče, da bi se kdo našel, ki bi jim verjel. Ob zaključku pravi list, da ostaja cilj komunistične internacionale vedno isti, rdeča revolucija, ki sta jo svetu navedla v komunističnem manifestu Marx in Engels v drugi polovici prejšnjega stoletja, čeprav spreminja komunistična internacionala svojo obliko, ker ni primerna sedanjemu trenutku.

nistična stranka naglo narašča. Seveda bi pa po mnenju Wirsinga ne bilo nič čudnega, ako bi boljševiki navzlic temu hoteli še nadalje ohraniti vsaj etiketo in utegnili bi se celo zgoditi, da o priliki Daviesovega obiska privzore razpust Kominterne.

Kakor da bi bil Wirsing to že pričakoval, je agencija Reuter zmagoslavno objavila, da se je tretja internacionala sama razpustila. Na zadnji seji v soboto dopoldne v Moskvi je neki govornik obrazložil, da Kominterni »nima več pogojev za obstoj«. Isti govornik je napovedal izjavil, da boljševizem ni izvozno blago, temveč samo notranjopolitično sredstvo za dosego nekega vojaškega cilja. Ta vojaški cilj naj bi bil uspešen odpor proti pričakovnemu nemškemu napadu, ki ga je Hitler napovedal že v svojem političnem evangeliju »Moja borba« 1. 1923.

Samo razpust Kominterne smatrajo v Berlinu za enega izmed najbolj fantastičnih trikov moderne politike in za strategijo, ki ji po iznajdljivosti ne odrekajo izvirnosti, ki pa je na drugi strani vendarle preveč očita, da bi mogla kogar koli preslepit ali zapeljati. Zastopnik nemškega zunanjega ministrstva je dejal: »Stalin je razpustil tretjo internacionalo, ker je bil ustvaril četrto, ki naj bi po njegovem upanju pomenila boljševiško Evropo.« — Jasnno je, da se Nemčija ne bo pustila vplivati po tem novem »bluffu«, boljševizem bo pobijala in ga uničila ne glede na obleko ali krinko, s katero se bo pojavil. (Il Piccolo).

Minister Rosenberg o odločitvah trenutnih vojne

Berlin, 23. maja. S. V svojem govoru, ki ga je imel v Limburgu pri Frankfurtu, je minister Rosenberg na velikem zborovanju izjavil med drugim, da se nahaja danes nemški narod v odločilnem trenutku svoje zgodovine in se mora zaradi tega boriti za svoj obstoj. Mi vemo, je dejal govornik, kakšni so načrti naših sovražnikov glede nemškega naroda. Uresničiti hočejo, kar niso dosegli leta 1918., uničenje kulturnih vrednot nemške omike in nemškega naroda. Roosevelt zahteva brez-pogojno kapitulacijo Nemčije in Stalin dela žalostne načrte za preselitev milijonov Nemcev v Rusijo, kjer naj bi obnovljali v sedanji vojni porušena mesta in bili vpreženi v sovjetski jarem pod bičem GPU. To bi pomenilo stalno suženjstvo za narod. Anglija podpira in vzpodbuja take načrte. Nemčija, ki je stoletja bdela ob vzhodnih mejah in se upirala vdoru tolpe s step, je danes tako zasovražena, da za označanje tega sovraštva ni mogoče najti primera. Ta vojna, je zaključil Rosenberg, je dobila najvišji pomen. Hoče med drugim zagotoviti prehrano vsem evropskim narodom in naši vojski se na vzhodu bore prav za dosego tega cilja.

Strah Londončanov zaradi nemških letalskih napadov

Stockholm, 22. maja. S. Londonski dopisnik lista »Svenska Dagbladet« poroča, da je silna eksplozija, ki so jo slišali preteklo soboto med letalskim napadom nemških bombnikov na London in ki ni bila podobna običajnim detonacijam po bombah, v ospredju razprav in domnev med angleškimi izvedenci. Javnost se nagiba k naziranju, da je moral biti zadet kak »važnejši objekt«, o katerem oblasti nečejo izdati podrobnosti iz znanih razlogov, tehnični strokovnjaki pa hkrati vprašujejo, če ni začela Nemčija uporabljati novo vrsto bomb z izredno močnim učinkom. Z vojaške strani ugotavljajo samo dejstva, so pa v ostalem skrajno molčeči. Čim dalje bolj pogosti napadi nemškega letalstva na London so do skrajnosti razvili živce prebivalstva in pristojne oblasti že razmišljajo, ali bi ne bilo umestno uvesti nov način za letalski alarm, in sicer v tej obliki, da bi mu dali močnejši poudarek, če bi bilo napadajočih letal več ali manj. Po drugem predlogu, ki prav tako ne more imeti nobenih koristi, naj bi bil dan znak za končano nevarnost šele ob zori, čeprav bi se napad že mnogo prej končal, in sicer zato, da bi se prebivalstvo med nočnimi napadi ne spravljalo v posteljo in se moralo potem pri ponovnih napadih tri ali štirikrat zaporedoma zopet zatekati v zaklonišča. Da bi znake sicer popolnoma odpravili, kadar bi šlo za manjše napade, pa si tudi ne upajo iz strahu, da ne bi drobci topniških izstrelkov po nesreči zadevali ljudi na cesti, kakor se je že čisto dogajalo.

Uvedba živilskih nakaznic na Portugalskem

Lizbona, 23. maja. S. Listi javljajo, da se bodo od jutri naprej začele na Portugalskem razdeljevati živilske nakaznice za prebivalstvo.

Naročite se na romane DOBRE KNJIGE

Zanimiv ameriški dokument

Maurizio Claremoris je objavil te dni v listu »Il Regime Fascista« zanimiv članek, v katerem navaja značilen ameriški dokument o zavezništvu anglosaških demokracij s Stalinom. Ugledni pisec piše med drugim:

»V Zedinjenih državah so še vedno ljudje, ki še niso izgubili glave, ali pa da se boljše izrazijo, ki jih židovski fanatizem še ni ovojnil in ki zato z vso odvratnostjo mislijo na zavezništvo s Stalinom in na njegove posledice.«

Nedavno je ameriška revija »The American Mercury« v New Yorku objavila »odprto pismo podpredsedniku Wallaceu«, ki ga je napisal Eugen Lyons in v katerem prihaja za čustva povsem jasno do izraza. Lyonsova kritika se nanaša na govor, ki ga je imel Wallace na kongresu ameriškosovjetskega prijateljstva. Mnogi Američani so že pred tem motrili navdušeno sodelovanje Wallacea na tem zborovanju z odporom. Udeležili so se ga tudi mnogi izolacionisti, ki so prej čisto napadali vlado, ki pa so se spremenili, čim je Rusija stopila v vojno.

Po teh ugotovitvah prehaja Lyons k stvari in ugotavlja najprej, da sicer občuduje ruski narod, saj ga dobro pozna, ker je bival v Rusiji od 1. 1923 do leta 1934, toda njegov odpor proti ekscelens sovjetskega sistema narašča prav v sorazmerju z njegovo ljubeznijo do žrtve, namreč ruskega naroda. Zato Lyons ne deli slavospevov, ki jih je Wallace izpel o sovjetskem režimu. Razumel bi, ako bi državni funkcionar previdno kaj zamolčal, ne more pa razumeti, ako skuša preslepit svoje rojake s tem, da proslavlja kot napredek in celo kot demokracijo najbolj odvratne pojave sovjetskega režima. Bolje bi bilo, ako bi se tudi Wallace držal Stalinovega realizma, ki sicer priznava angleško-ameriško vojaško pomoč, ki pa prav nič ne opravičuje ekscelens kapitalizma in tudi ne podpira ruskih zagovornikov kapitalizma.

Ena izmed velikih skrivnosti sedanjega časa je ta, da se smeta kritizirati Roosevelt in Churchill, ne pa Stalin, da se sme napovedovati in želeli socialna revolucija v Angliji in Zedinjenih državah, ne pa v Rusiji, in da smeta Willkie in Stalin delati hrup s svojimi zahtevami po drugem bojišču v Evropi, medtem ko je prepovedano govoriti o vprašanju drugega ruskega bojišča proti Japonski. Odgovor na vse te čudeže je lahek: Roosevelt in Churchill vodita vojno z rusko kožo in če bi bili Rusi poraženi ali bi se morali umakniti, bi se smatrala za izgubljena.

Na drugi strani pa imajo Američani nedvomno pravico vedeti, ali bodo naslednik na predsedniškem mestu govoril resno, ko se izreka za »gospodarsko demokracijo« in »vzgojno demokracijo«, kakršni sta v Rusiji, ali pa, ko išče »srednjo pot« med ameriškim in sovjetskim sistemom.

Dan pred Wallaceovimi izjavami je govoril tudi Stalin. Odkrito je priznal razlike med režimi. Bilo bi smešno, je dejal, ako bi zanikali razliko med ideološkimi in socialnimi sistemi držav, ki tvorijo angleško-ameriško-sovjetsko zvezo. Zanimivo je, da ni govoril o Kitajski, ker je Rusija v daljnovzhodnem konfliktu nevtralna. Svoj govor je zaključil s pripombo, da te razlike ne izključujejo skupne akcije proti skupnemu sovražniku. — Wallace pa ni šel po tej poti; trdil se je, nasprotno, da bi skril na minimum razlike med ameriškim in sovjetskim sistemom, prikazujejo samo neke navidezne podobnosti, dočim je zamolčal vse »neugodno«. V Ameriki je marsikaj napadnega, toda navzlic temu primea z Rusijo

Naš lesni trg v lanskem letu

Letno poročilo Ljubljanske borze za blago in vrednote vsebuje daljša izvajanja o stanju na našem lesnem trgu. Iz tega poročila posnemamo med drugim naslednje:

V začetku lanskega leta je bilo na našem lesnem trgu mnogo povpraševanja po lesu vseh vrst, žal pa je bila proizvodnja precej omejena in tudi zaloge niso zadostale niti za najnujnejša naročila. Stare pokrajine Kraljevine, ki so bile že pred vojno glavni odjemalci našega lesa, so še povečale svoje zanimanje za naš les, zlasti za drva in celulozni les. Večje italijanske pooblaščenke trdijo, so zaključile izredno velike količine drv, celuloznega in janskega lesa, kar je imelo za posledico nenavaden dvig cen, ki jih je bilo težko kontrolirati. Ker je na drugi strani pretita nevarnost, da bo zaradi znatnega izvoza zmanjkalo drv v sami pokrajini, so bile z uredbo Visokega komisarijata sredi leta uradno maksimirane cene mehkeku lesu (rezanemu in tesanemu), kakor tudi parjeni in neparjeni bukovini. Ukinitelj so bili zasebni nakupi, kontrola glede omejenih vrst lesa pa je bila poverjena Gozdni milici. Obenem so bile vse zaloge popisane in stavljene pod zaporo. Razne uredbe in razna navodila merodajnih sindikatov so šla za tem, da se tudi naša lesna trgovina kolikor mogoče prilagodi sistemu trgovanja z lesom, ki že več let velja v ostali Kraljevini. Uveden je bil sistem minimiranja, to je za izvoz pooblaščenih trvdik iz naše pokrajine. Vsi ti ukrepi so imeli namen, omejiti prekomerni izvoz in uvesti nadzorstvo nad proizvodnjo, prodajo in potrošnjo lesa.

Zaradi naraslih stroškov proizvodnje in prevoza so tudi cene trdemu lesu narasle, vendar še daleč ne v razmerju, ki je pred vojno veljalo v primeru z mehkim rezanim lesom. Borzni promet je vsega dosegel 768 vagonov nominalnih zaključkov.

Proizvodnja mehkega rezanega lesa je bila lani omejena. Sredi leta so bile zaloge dane na razpolago Korporacijskemu ministru za izjemo škortet in desk do 18 mm. Razpoložljive količine tramov so bile odprane že v prvi polovici leta. Nova proizvodnja pa je izvirala po večini iz predelov, ki so morali biti posekani.

Tudi po bukovini je bilo skozi vse leto živahno povpraševanje, tako po hlohdi za lučenje, kakor po parjenem in neparjenem blagu. Posebno zanimanje je vladalo za plohe v debelini najmanj 55 mm. Poudaba je bila v splošnem majhna, ker so zaloge že prej pošle. Zelo živahno je bilo povpraševanje po hrastovini. Skromne razpoložljive zaloge so bile z lahko prodane. Takoj je bilo prodano tudi vse razpoložljivo blago ostalih vrst lesa, tako oreha, javorja, bresta, jesena itd.

prav gotovo ne predstavlja najboljšega načina dokazovanja.

V svojem govoru, nadaljuje Lyons, sta vi, Wallace, namignili na zlorabe, ki izhajajo iz demokratskega sistema: »Ko je Rusija opazila nekaj zlorab politične demokracije, je podprla razvoj gospodarske demokracije. V nekem smislu obstoji praktično ravnovesje med gospodarsko in politično demokracijo. Rusija in Zedinjene države so se trudile, da bi dosegle to praktično srednjo pot.« Ako tako govori takšna osebnost je precej čudno, vsekakor pa se s tem izogibamo bistvu vprašanja, da je namreč absolutna diktatura, dočim so Zedinjene države demokracija. Ni niti besed niti dejanj, ki bi mogla izpolniti vrzeli, ki ločijo državo diktatorske policije s krvavimi »čistkami«, koncentracijskimi taborišči in milijoni politično brezpravih ljudi od demokracije, kakršna je ameriška.

Zares, nadaljuje Lyons, težko je verjeti, da bi vi zares mislili, da je Rusija »gospodarska demokracija«. Morda ste slabo obveščeni, čeprav pa bi bila dejstva, ki ste jih navedli, točna, ste vprašanje povsem napačno postavili. Svojevoljno ste trdili, da sta politična in gospodarska demokracija dva nasprotna tečaja, ki bi ju ne bilo mogoče spraviti v sklad, če, da bi se v najboljšem primeru lahko iskala med njima samo »srednja pot«. Mi bi se torej morali boriti za ta kompromis, ne da bi upali v medsebojno dopolnitev.

Ako postavljate vprašanje v takšni obliki, sprejemate, ne da bi se tega sami zavedali, klasično pravilo totalitarizma, da sta gospodarska varnost in politična pravica nespravljiva in da je mogoče prvo doseči le za ceno druge. V tem pogledu bo dala odgovor zgodovina.

Vse to pa seveda ne more omiliti dejstva, da je takšne misli izrekel funkcionar, ki se je zavedal, da bo zagovarjal ukaz o pravicah v vladi, ki temelji na nasprotnem načelu, namreč na načelu, da politična demokracija ne izključuje gospodarske pravičnosti.

Sele, če se odločimo za protidemokratsko misel, da se politična demokracija in gospodarska pravičnost izključujeta, lahko govorimo, kakor ste vi govorili, o »vzgojni demokraciji«, klicujoč se pri tem na državo, kakršna je Rusija, v kateri nihče ne sme čitati, pisati in misliti, češar ni potrdil Stalin, in kjer sta vzgoja in propaganda ena in ista stvar. Samo tedaj je mogoče ceniti »gospodarsko demokracijo« pri sistemu, v katerem so delavci vezani na državna podjetja, kmetje na zemljo, ki je državna last, kakor stari sužnji, v katerem je v vsaki tvornici policijski agent, kjer se kaznujejo stavke s smrtjo in kjer vodijo milijone ljudi s policijo v delovna taborišča. Ako je res, da stremimo po sovjetskem gospodarstvu, potem je to žalostna vest. Vsekakor pa morate vi, Wallace, kot ameriški funkcionar, ki ste se s prisego zavezali spoštovati ameriško ustavo, preprečiti to stremenje. Da ne bo nesporazumov, moramo vsekakor poudariti, da se ameriški narod ne bori za vaše praktično ravnovesje med demokracijo in sovjetskim.

Tako je Lyons pisal v reviji »American Mercury« in njegov članek je pomemben, ker nam odkriva, v kakšnem neprijetnem položaju se je znašel velik del ameriške javnosti sprčo nenaravnega zavezništva s Stalinom, predvsem sprčo stalnega blata ševiziranja, ki je Roosevelt nanj pristal samo zato, da bi ustregel tolpi mednarodnih židov, ki ga podpira, in da bi se prilizil tako tudi Stalinu. Toda na dani vzrok židovska tolpa služi, ameriški narod pa bo v vsakem primeru tisti, ki bo — plačal račune.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Torek, 25. maja, ob 18.: *Vivere insieme*. Gostovanje italijanske gledališke družine »Renzo Riccio«. Izven. Cene od 20 lir navzdol.

Sreda, 26. maja, ob 18.: *Il piccolo santo*. Gostovanje italijanske gledališke družine »Renzo Riccio«. Cene od 20 lir navzdol.

Gostovanje italijanske gledališke družine »Renzo Riccio«. Danes bodo igrali igrjo C. G. Viole: »Vivere insieme« (skupno življenje). Dejanje igre se dogaja v današnjih dneh. Osebe: Lorenzo — Renzo Riccio, Magda njegova žena — Eva Magni, Guido Fiore — Tino Bianchi, Ferrantejeva — Lola Braccini, Antonio — Manfredi Bianchi, advokat Guirini — Gastone Ciapini. Režiser: Renzo Riccio; scenograf — E. Kancelin.

Tretje in zadnje gostovanje Renzo Ricciove skupine bo v sredo, ko bodo igrali dramo znane italijanske dramatike Roberta Bracca: »Il piccolo santo« (Mali svetnik). V tej petdejski drami nastopajo sledeče osebe: Don Fiorenzo — Renzo Riccio, Giulio — Giulio Oppi, Annita — Eva Magni, Barbarello — Tino Bianchi, Sebastiano — Arnoldo Mortelli, dr. Finzio — Gastone Ciapini, Reginella — Fanca Viglione, Rosaria — A. Maria Bottini, Lisetta — Pina Borriene, Mariuccia — Elda De Cesari, Remigio — Manfredi Bianchi, slepec — Edoardo Grasso. Dejanje se godi v vasi Montana de tre Pizzi, v okolici Neaplja. Režiser: R. Riccio; scenograf: E. Kancelin.

OPERA

Torek, 25. maja: Zaprtlo. Sreda, 26. maja, ob 18.: Prodana nevesta. Red Sreda.

Četrtek, 27. maja, ob 18.: Madame Butterfly. Red Četrtek.

Romane »Dobre knjige« dobite po znatno nižji ceni, ako se na nje naročite. Naročnike sprejemajo v Ljubljani uprava naših listov in Narodni tiskarni in njeni inkasanti, v Novem mestu pa tamkajšnja podružnica naših listov. Iz drugih krajev se lahko naročniki prijavijo po pošti.

Kronika

* **Kralj in Cesar** je kupil sliko slikarja, ki je padel v Tunisu. Kralj in Cesar je te dni kupil za svojo zasebno zbirko sliko »Pokrajina v smegu«, delo Micele Colomba, slikarja, ki je padel na tuniskem bojišču. Imenovana slika je bila nelavno razstavljena na kolekciji pokojnikovih del.

* **Konec šolskega pouka** na Madžarskem pred bankotami. Madžarski uradni list je te dni objavil, da bo letošnji poslednji učni dan na vseh madžarskih šolah 2. junij. Završni izpiti morajo biti opravljeni od 5. do 8. junija. Letos ne bo zaključnih slovesnosti in telovadnih nastopov.

* **Obilna pošta** vojnih ujetnikov preko Vatikana. Informacijska pisarna vatičanskega mesta sporoča, da je prejela v zadnjem času na tisoče sporočil od italijanskih vojnih ujetnikov iz Avstralije, Indije, Južne Afrike, Zedinjenih držav Amerike, iz Kanade in iz Egipta. Pošta bo postopoma dostavljena naslovnikom.

* **Smrt profesorja Chiovende.** Pred dnevi so italijanski listi zabeležili, da je na tragičen način preminula gospa Luisa Matricardi, soproga znanega italijanskega patologa prof. Maria Chiovende, predavatelja za patologijo na milanski univerzi. Profesorja Chiovende je vest o ženini smrti tako presunila, da ga je od žalosti zdelala kap. Profesor Chiovenda je bil eden najmlajših italijanskih vseučilišnih profesorjev v medicinskih stroki.

* **Proslava 360letnice smrti Gerolama Frescobaldija.** Italijanski listi beležijo, da bo letos v jeseni proslava 300. obletnice smrti Gerolama Frescobaldija in sicer v Ferrari. Ob tej priliki bodo priredili posebne glasbene svečanosti, pri katerih bodo sodelovali gojenci onodobne glasbene šole, ki nosi Frescobaldijevo ime. Kompozist Catalica, ravnatelj glasbenega zavola Frescobaldi v Ferrari, je za to priložilo zložil posebno kantato za sopran, tenor, bariton, peteroglasni zbor, orkester in orgle. Kantata se bo na Frescobaldijevih svečanstvih prireditelj izvajala.

* **Zimski čevlji za ženske.** Ministrstvo za korporacije v Rimu je izdalo navodila, iz kakšnega usnja se smejo izdelovati tipizirani ženski čevlji za zimo. Za zgornje dele ženskega zimskega obuvala se smejo uporabljati samo strojene zajčje kože in usnje iz ribje kože ter kože različnih plazilcev. Ne sme se pa uporabljati za te vrste čevljev usnje iz telčelij, konjskih, kozjih in ovčjih kož. Takšno usnje se sme uporabljati samo za izdelovanje čevljev za moške, dečke in delavce.

* **Za očuvanje poljskih pridelkov.** Notranje ministrstvo v Rimu je izdalo podrejenim oblastvom okoliščino z napotki, kako je treba očuvati letino pred morebitnimi sovražnimi napadi. Ker je treba računati s sovražnimi poskusi metanja zažigalnih lističev, naj bo pri vsakem sniku in skednju primerno večja posoda s pripravljeno vodo za gašenje požarov. Poleg vode morajo biti pripravljene tudi primerne količine peska in zemlje.

* **Podstrešja gospodarskih poslopij** in stanovanj morajo biti prazna, predvsem pa prosta predmetov, ki se radi vnamejo.

* **Sprememba voznega reda** na avtomobilski progi Gorizia-Aidussina-Postumia-Ljubljana. Novemu voznemu redu na državnih železnicah je prilagode tudi vozni red avtomobilske službe tvrde Ribi, ki oskrbuje avtomobilni promet med Gorizijo-Aidussina-Postumia in Ljubljano. Odhod avtobusa iz Gorizije je od 17. maja dalje od 6.45. Avtobusni promet proti Ljubljani se vrši na tej progi samo ob torkih, četrtkih in sobotah.

* **Sestanek nemških in madžarskih industričev.** Dne 23. maja se bo sestalo v Rudimpešti zastopstvo madžarskih in nemških industričev. Nemčijo bo zastopal na tem sestanku dr. Max Ilgner, Madžarsko pa bivši minister Tibor Kelly. Sestanek ima namen urediti vprašanje sporazumnega sodelovanja med madžarsko in nemško industrijo.

* **Ogromna riba** pri Volpriju. Iz Volprija poročajo, da so ondodni ribiči ujele ogromno ribo, ki jo domačini nazivajo »morskega stonca«. Ribo je ujele v svoje mreže ribiči Padri. Ko so ribo odli in stehali meso, so ugotovili, da je bila žival težka dva stota. Ribo so seveda tikoj vnovčili.

* **Mrtice** se je dvignil na noge. Policijski komisariat v Milanu je bil te dni obveščen po telefonu, da sta ena v neki hiši spila dva sorodnika ter da je eden pobit do smrti. O tem je bila obveščena reševalna postaja, ki je odinila na lice mesta. Preden so smrti njegov stavek, ne da bi bilo neposredno uporabljene količaje naše folklorne. Glasbeno-tehnično so kontrapunktska mesta seveda šibkejša, saj je bil kontrapunkt vsej Sattnerjevi dobi nekako strahilo, ki so se ga bolj ali kakor uporabljali. Tako je na pr. mer zaključni zbor zemljanov omahljiv in šibak, saj po začetni ekspoziciji fuge orkester le nekam medlo kontrapunktno nadaljevanje. Mnogo pa je izvrstnih mest, zlasti duet med sopranom in tenorjem v drugem delu, nekateri zbori, ki zvene docela dramatično in prepričevalno in drugi, ki so pisani sicer v znanem načinu »angelškega petja«, pa vendar niso n. k. dolgoročni, preveč stereotipni ali kakor koli navadni. Sattner je tudi za našo dobo, kaj šele za svojo, odlično pogodil povprečni slovenski glasbeni izraz in ga v svojem vsega spoštovanju vrednem delu vključil v dostojno obliko.

Sveveda, so nekateri načini, ki danes učinkujejo nerodno. Tako mislim predvsem na zaključne akorde, ki si v tercijski sorodnosti slede (n. pr. F-dur in A-dur, B-dur in D-dur). Ob nastanku je to uganjati bilo težje, ker je bilo novo. Danes pa vemo, da sta mnogo naravnost in vsemu ostalemu slugu prikladnejši navadna dominantna s toniko. Dalje bi pričakovali n. pr. kakega lepega solističnega kvarteta, ki bi se bolj odlikoval, kakor oni v zboru angelov. Toda to so vendarle malenkosti, gledane ob značaju vseda dela in zanje nas bogato odkoduje kak odlični violinski solo, ki je instrumentalni protipol k nekoliko navadni kadenci flavte.

Ne bi pa mogli imeti tako dobrega vtisa o delu (ker nam partitura ni na razpolago), če bi izvedba ne bila v toliki meri zadovoljiva. In spet smo pri vprašanju izvajanja domače glasbe, ki si nikakor ne more priložiti trajnega in kvalitativno primerne mesta z večkratnimi izvedbami. Zdi se, da bomo Sattnerja sedaj, po 30 letih nastanka njegovih del, šele začeli spoznavati. Jasno je, da tudi sodobne slovenske

čas dvignili in odnesli v vozilo so ga postropili s hladno vodo, nakar se je zdrnil ter debelo pogledal. Ugotovil so, da je mož pri pretepu dobil pač precejšnje poškodbe ter se zaradi njih celo onesvestil. To je povzročilo domnevo, da je mrtev.

* **Odlikovana nemška babica.** Neka hamburška babica je prejela odlikovanje za junštvo v vojni, ker je bila med letalskim napadom pozvana k postelji neke porodnice ter je izvršila svoje delo navzlic treskanju sovražnih bomb. Tudi na poslopje, kjer je imela babica opravka, je padla sovražna bomba, babica pa je kljub temu ostala mirna na mestu. Predlagana je bila za odlikovanje, ki ga je sedaj prejela.

* **Natečaj za gradnjo ribiških motornih ladij.** Rimska »Gazzetta Ufficiale« objavlja dekret italijanske vlade, s katerim se razglasi uspeh natečaja za najboljše graditelje ribiških in motornih ladij. Seznan natečaj obsega 42 imen.

* **Smrt organizatorja angleških padalcev.** Iz Amsterdama poročajo, da se ni vrnil z nekega poleta general sir Nigel Norman, znani organizator palatskih oddelkov angleške vojske.

* **Vlak je ubil staro.** 82letna Asunta Venturi je prišla te dni na postajo v Montuola, da bi se od tam z vlakom odpeljala v Lucco. Medtem ko je starica prečkala progo, je prihrumela lokomotiva in podrla staro ter jo razmehala. Venturi je kasneje podlegla poškodbam.

* **Stolica za gledališče na Dunaju.** Na predlog državnega vodje Baldura von Schiracha je prosvetni minister Rust ustanovil na dunajskem vseučilišču stolico za gledališče. Istočasno je bil ustanovljen institut za gledališko zgodovino. Stolica in institut bo vodil prof. dr. Kindermann.

* **Oreh sv. Antona v Padovi cvete.** Iz Padove poročajo, da se je tudi letos razcvetel orah sv. Antona v Padovi, ki rase tik za svetnikovo cerkvijo. Vsako leto se zdi mimoidočim, da je orah nehal živeti, v pozni pomladi pa se sokovi poženejo zopet iz korenin po deblu in vejah in drevo na novo zeleni. To smatrajo Padovanci za pravičati čudež, kajti orah sv. Antona v Padovi je star že 700 let.

* **Kako si pomagajo prijatelji planin v Nemčiji.** Nemško planinsko društvo poroča, da je zagotovljena preskrba v planinskih kočah tudi v tekočem letu. Da bodo pa alpinisti lahko v vsakem pogodu postreženi, bodo morali tudi sami pripomočki k temu. Mnogo oskrbnikov planinskih koč je pod orožjem. Koče oskrbujejo v takšnih primerih žene oskrbnikov, ki pa so potrebne vsestranske razbremenitve, da se lahko posvetijo svojemu delu v prid planinarjem. Zato so nemški planinci letos uredili poseben vrstni red, ki določa, da bo vsak prijatelj planinstva po nekaj dni dal svoj čas na razpolago za pomoč v planinskih postojankah.

* **Kosmulje ob Renu.** Iz Porenja poročajo, da je več let ni bilo tako ugodne letine za jagode kakor letos. Povrtnina uspeva naravnost bujno in rana zelenjava s solato na čelu je letos dozorela štiri tedne pred običajnim rokom. Tudi jagode in sadno drevje obetajo obilen pridelek. Kosmulje so že sedaj dozorele. V splošnem mo letina jagod letos zelo izdatna in donosna.

* **Varižništvo na Madžarskem** zatirajo z vsemi sredstvi. Pred dnevi je izšla vladna odredba, po kateri morajo biti vsi industrijski izdelki označeni z navedbo izdelovalca in prodajne cene.

* **Zalepka s 84.000 lirami izgubljena in najdena.** 60-letni Konstantin Pascucci je pred dnevi v spremstvu svojega nečaka kupoval tobak v tobakarni Fagiply v Milanu. Pri nakupovanju je Pascucci zložil zalepko, v kateri je imel za 84.000 lir gotovne. Zalepko so iskali povsod in jo slednjič našli v poštnem uradu, kjer se je Pascucci mimogrede mudil s svojim sorodnikom.

* **Drvarjeva nesreča.** 44 letni Andrej Zagar iz Vodenice di Pleszo je podiral neko drevo. Nenadoma se je drevo nagnilo in padlo na Zagarja ter ga tako poškodovalo, da so ga morali oddati v bolnišnico.

* **S tovarnim avtom čez pobede.** Na vojni poti Gleisdorfu na Srednjem štaterskem je nekemu tovarnemu avtu odpovedala zavora in se je prevrnil po pobedi. Pektoral je pod seboj vozača Baltazara Gradinška in 42letnega sopotnika Ruperta Kaufmanna. Prepeljana sta bila v Gradec. Kaufmannovo stanje je smrtno nevarno.

* **Usodna eksplozija bombice iz magnezije.** V fotografskem ateljeju sester La Rocca v Chietiju je eksplodirala bombica iz magnezija. Pri tem je bilo ranjenih 10 ljudi, ki so bili v trenutku eksplozije v ateljeju, ter nekateri pasanti. Atelje je začel goreti ter so morali poklicati gasilce, da so ugasnili ogenj.

* **V spodnjah je preganjal tat.** Avtomobilski vozač Lillo Mazzotti je te dni razvažal po milanskih ulicah čevlje za razne tvrdke. Pri razkladanju zabojev so mu počile hlače, zaradi česar je sedel k volanu, napravil kratek postanek, sikel hlače ter pričel šivati razpoke. Pri delu ga je zmotil tat, ki je menil, da bo lahko izkoristil vozačovo zaposlenost ter je odnesel z vozila zaboj obutve. Vozač pa je v spodnjah planil iz vozila in stekel za tatom. Ko je ta videl, da je zasledovan, je odvrgl zaboj. Mazzotti ni več tekel za tatom, kajti s svojim nastopom je vzbudil že poprej dovolj pozornosti.

IZ LJUBLJANE

u— **Spremenljivo vreme.** Priroda je žejna in posevki potrebujejo dežja. Minila sta že dva tedna, odkar ni bilo rose izpod neba. Zlasti pretekli teden so se vrstili sami jasni, sončni dnevi Od sobote dalje imamo bolj spreminljivo vreme. Vendar se zaenkrat še ne obeta dež. Nedelja je bila oblačna, a je še zdaj pa zdaj posiljalo sonce in je bila najvišja temperatura 21° C. Noč na ponedeljek je bila zelo topla in smo v ponedeljskem »jutru« zabeležili 11.1° C. Barometri je spet nekoliko padel in sicer na 766 mm. Nebo je bilo dopoldne zamreženo.

u— **Akacije cvetijo.** Mnogo je akacij v Ljubljani in vsako leto v maju oslajajo zrak s prijetnim vonjem po meju. V Ulici Viktorija Emanuela, na Vodnikovem trgu in še marsikod drugod, zlasti tudi še na Gradu so akacije polne grozdastega belega cvetja, ki je ne samo všeč očem, marveč v cvetju tudi poslastica žolodcu. V tem pogledu tekmuje cvetje akacij z bezgom, ki je prav tako ta čas v cvetju. Kostanj pa polagoma izgublja svoj okras.

u— **Poroča.** Dne 23. t. m. sta se poročila v cerkvi Marijinega Oznanjenja g. Karmen Sever, hčerka trgovca, in abs. med. Zlatan Starč. Kot prič sta bila gosp. Franc Kafol, sadjarski inšpektor Via. komisariata in g. Oton Christof, uradnik »Jutra«. Mlademu paru želimo obilo sreče v novem stanu!

u— **Za otroke iz Šiške in Dravlj** bo obvezno cepljenje zoper davico v sredo 26. t. m. Starši iz Šiške naj svoje otroke pripeljejo k cepljenju v sredo ob 16. uri v ljudsko šolo v Sp. šiški, starši iz Dravlj in tamošnjega okoliša pa v sredo ob 17. uri v salon Mihel. V četrtki bo cepljenje zoper davico za Bežigradom in v Mostah. K cepljenju morajo starši pripeljati vse nad 13 mesecev stare še ne cepljene otroke. Ki bodo letos v predledu 14 dni dobili dve injekciji. Poleg teh otrok bodo pa cepljeni tudi vsi oni, ki so bili lani že dvakrat cepljeni, letos še s tretjo injekcijo. Starši otrok, ki bodo letos dobili tretjo injekcijo, naj s seboj prinese potrdilo o dvakratnem lanskem cepljenju, da bo na tem potrdilu zabeležena še letošnja tretja injekcija.

u— **Ali naj fšolu in grahu gnojim in s katerimi gnojili?** Na to vprašanje nekateri ljubljanske vrtnarjeva čitamo v glasilu sadjarskega in vrtnarskega društva naslednji odgovor: Kakor je znano, posredujejo posebne bakterije, ki se naselijo na koreninah stročnic, sprejemanje dušika in zraka. Iz tega razloga se popularja, da grahu in fižolu ni treba posebej gnojiti, zlasti ne z dušičnimi gnojili. Teoretično je to naziranje pravilno. Skušnja pa nas uči, da se stročnice vobče prav lepo razvijajo, dokler sprejemajo rastline hrano iz semena. Ko to porajajo, zastanejo v rasti tako dolgo, dokler se ne naselijo na koreninah bakterije. Da premagajo kačje rastline hitreje to stanje, je prav priporočljivo, če jih pognojimo, do dobro izkisle, z dušičnim gnojilom, na primer z apnenim solitrom in lesnim pepelom. Rastlinam pomagamo tudi, če jim prisujemo dobrega komposta. Faziti pa je treba, da ne gnojimo z dušičnatimi gnojili preveč, ker bi s tem pospešili rast in razvoj listja v škodo pridelka. Prav dobro je tudi, ako pognojimo stročnice pri okopavanju in prav majhnih količinah s kalijevo soljo in superfosfatom.

u— **V ljubljanski stolnici** bo izvajala Glasbena Matica v drugi veličastno Tomčevo kantato Krizev pot. Tokrat bo spremljal celotno delo na orglah priznani naš orgelski virtuos prečastiti gospod mons. Stanko Premrl. Vse ostalo kakor pri prvi izvedbi tega dela. Predprodaja se že vrši v

knjižarni Glasbene Matice. Koncert bo v sredo 2. junija ob 7. zvečer.

u— **Derzajeva umetnostna razstava** v Obersnelovi galeriji bo kmalu zaključena, zato opozarjamo zamudnike, naj pohite z ogledom razstavljenih akvarelov in olj. Razstava je dosegla lep uspeh.

u— **Ali se hočete naučiti italijanski brez truda in napora?** Nabavite si dr. Gradov: Italijanski tečaj za Slovence, ki ga dobite v Knjižarni Tiskovne zadruge, Selenburgova ulica 3. Knjiga je namenjena samouku, ki se ob točenem vpoštevnanju predpisanih navodil z lahkoto nauče v kratkem času italijanskega jezika. Mehanično-sil. gestivna metoda.

u— **Umetnostna razstava v Jakopičevem paviljonu** obsega okrog 80 slik in plastik mlajših mojstrov Putriha, Kalina, Omerse, Kregarja, Musica in Sedeja, šestorice likovnikov, ki družu skoraj enako gledanje na slikarstvo. Ogled toplo priporočamo.

u— **Pražakova ulica zaprta.** Mestni tehnični oddelek je začel popravljati betonski tlak v Pražakovi ulici med Miklošičevo cesto in Cigaletovo ulico. Zaradi napredovanja dela bo Pražakova ulica v navednem odseku zaprta za ves vozni promet od srede 26. t. m. dalje do preklica.

u— **Namesto cvetja** na grob pokojne gospe R. Vebrove in hčerke Polonce daruje rodbina g. arhitekta inž. Omahna Lir 200 za mestne rezeve.

u— **Nesreča.** Z zlomljeno desno nogo so pripeljali v bolnišnico 31letnega delavca iz Dolenje vasi Franca Miharija, ki je dobil poškodbo pri padcu z voza. S postelje je padla 2letna hčerka ključavničarja Marjanca Zdešarjeva iz Ljubljane in si zlomila levo nogo. Konj je udaril v trebuh 40letnega kovača Martina Sparovca iz Šmarja in mu prizadel hud poškodbe. Pri padcu s kozoletja si je poškodoval hrbtnico in polomil rebra 57letni posestnik Jurij Kopč iz Sel-Sumberka. 85letna mestna uboga Marija Kastelčeva je padla in si zlomila desno nogo. Ponesrečenci se zdravijo v ljubljanski splošni bolnišnici.

u— **Nesreča.** Z zlomljeno desno nogo so pripeljali v bolnišnico 31letnega delavca iz Dolenje vasi Franca Miharija, ki je dobil poškodbo pri padcu z voza. S postelje je padla 2letna hčerka ključavničarja Marjanca Zdešarjeva iz Ljubljane in si zlomila levo nogo. Konj je udaril v trebuh 40letnega kovača Martina Sparovca iz Šmarja in mu prizadel hud poškodbe. Pri padcu s kozoletja si je poškodoval hrbtnico in polomil rebra 57letni posestnik Jurij Kopč iz Sel-Sumberka. 85letna mestna uboga Marija Kastelčeva je padla in si zlomila desno nogo. Ponesrečenci se zdravijo v ljubljanski splošni bolnišnici.

u— **Nesreča.** Z zlomljeno desno nogo so pripeljali v bolnišnico 31letnega delavca iz Dolenje vasi Franca Miharija, ki je dobil poškodbo pri padcu z voza. S postelje je padla 2letna hčerka ključavničarja Marjanca Zdešarjeva iz Ljubljane in si zlomila levo nogo. Konj je udaril v trebuh 40letnega kovača Martina Sparovca iz Šmarja in mu prizadel hud poškodbe. Pri padcu s kozoletja si je poškodoval hrbtnico in polomil rebra 57letni posestnik Jurij Kopč iz Sel-Sumberka. 85letna mestna uboga Marija Kastelčeva je padla in si zlomila desno nogo. Ponesrečenci se zdravijo v ljubljanski splošni bolnišnici.

u— **Nesreča.** Z zlomljeno desno nogo so pripeljali v bolnišnico 31letnega delavca iz Dolenje vasi Franca Miharija, ki je dobil poškodbo pri padcu z voza. S postelje je padla 2letna hčerka ključavničarja Marjanca Zdešarjeva iz Ljubljane in si zlomila levo nogo. Konj je udaril v trebuh 40letnega kovača Martina Sparovca iz Šmarja in mu prizadel hud poškodbe. Pri padcu s kozoletja si je poškodoval hrbtnico in polomil rebra 57letni posestnik Jurij Kopč iz Sel-Sumberka. 85letna mestna uboga Marija Kastelčeva je padla in si zlomila desno nogo. Ponesrečenci se zdravijo v ljubljanski splošni bolnišnici.

u— **Nesreča.** Z zlomljeno desno nogo so pripeljali v bolnišnico 31letnega delavca iz Dolenje vasi Franca Miharija, ki je dobil poškodbo pri padcu z voza. S postelje je padla 2letna hčerka ključavničarja Marjanca Zdešarjeva iz Ljubljane in si zlomila levo nogo. Konj je udaril v trebuh 40letnega kovača Martina Sparovca iz Šmarja in mu prizadel hud poškodbe. Pri padcu s kozoletja si je poškodoval hrbtnico in polomil rebra 57letni posestnik Jurij Kopč iz Sel-Sumberka. 85letna mestna uboga Marija Kastelčeva je padla in si zlomila desno nogo. Ponesrečenci se zdravijo v ljubljanski splošni bolnišnici.

knjižarni Glasbene Matice. Koncert bo v sredo 2. junija ob 7. zvečer.

u— **Derzajeva umetnostna razstava** v Obersnelovi galeriji bo kmalu zaključena, zato opozarjamo zamudnike, naj pohite z ogledom razstavljenih akvarelov in olj. Razstava je dosegla lep uspeh.

u— **Ali se hočete naučiti italijanski brez truda in napora?** Nabavite si dr. Gradov: Italijanski tečaj za Slovence, ki ga dobite v Knjižarni Tiskovne zadruge, Selenburgova ulica 3. Knjiga je namenjena samouku, ki se ob točenem vpoštevnanju predpisanih navodil z lahkoto nauče v kratkem času italijanskega jezika. Mehanično-sil. gestivna metoda.

u— **Umetnostna razstava v Jakopičevem paviljonu** obsega okrog 80 slik in plastik mlajših mojstrov Putriha, Kalina, Omerse, Kregarja, Musica in Sedeja, šestorice likovnikov, ki družu skoraj enako gledanje na slikarstvo. Ogled toplo priporočamo.

u— **Pražakova ulica zaprta.** Mestni tehnični oddelek je začel popravljati betonski tlak v Pražakovi ulici med Miklošičevo cesto in Cigaletovo ulico. Zaradi napredovanja dela bo Pražakova ulica v navednem odseku zaprta za ves vozni promet od srede 26. t. m. dalje do preklica.

u— **Namesto cvetja** na grob pokojne gospe R. Vebrove in hčerke Polonce daruje rodbina g. arhitekta inž. Omahna Lir 200 za mestne rezeve.

u— **Nesreča.** Z zlomljeno desno nogo so pripeljali v bolnišnico 31letnega delavca iz Dolenje vasi Franca Miharija, ki je dobil poškodbo pri padcu z voza. S postelje je padla 2letna hčerka ključavničarja Marjanca Zdešarjeva iz Ljubljane in si zlomila levo nogo. Konj je udaril v trebuh 40letnega kovača Martina Sparovca iz Šmarja in mu prizadel hud poškodbe. Pri padcu s kozoletja si je poškodoval hrbtnico in polomil rebra 57letni posestnik Jurij Kopč iz Sel-Sumberka. 85letna mestna uboga Marija Kastelčeva je padla in si zlomila desno nogo. Ponesrečenci se zdravijo v ljubljanski splošni bolnišnici.

Iz Hrvaške

u— **Odhod rumskega poslanika.** »Nova Hrvatska« poroča, da je odpotoval iz Rima polnomočni minister dr. Perić, ki je dve leti zastopal Hrvatsko v Rimu. Pred odhodom je bil sprejet pri Nj. Vel. Kralju in Cesarju, Duceju, disigniranem hrvatskem Kralju in državnem tajniku v zunanjem ministstvu Bastianinju.

u— **Nehrvatskem prebivalstvu** je Poglavnik nedavno dal naslednje izjavo: V naši državi jim bo dobro. Imeli bodo vse sloveske in državljanske pravice. Vsakomur bomo dali možnost dela in sodelovanja z nami. Nihče, ki ni Hrvat, naj se v naši državi ne boji, ampak naj bo prepričan, da mu bo zagotovljen obstanek in kruh, če bo delal za blaginjo hrvatske dežele in ljudstva.

u— **Ustaškem gibanju in članstvu** v njem je na nedavnem učiteljskem zborovanju Pozorljivi dejali: Smatram za svojo dolžnost povedati vam, da niti vlada niti režim od nikogar ne bosta zahtevala, da postane član ustaškega gibanja. Od vas zahtevam samo, da ste pravi člani hrvatskega ljudstva in vojske ki vas zastopa v borbi za nacionalno kulturo in omiko.

u— **Ustaški častniki** pri Poglavniku. Za obletnico so se absolventi prvega letnika ustaške častniške šole zbrali v Zagrebu, kjer jih je sprejel Poglavnik. V svojem nagovoru je Poglavnik med drugim dejal, da se ne bi mogla brez ustaškega pokreta niti ustanovitvi hrvatske države, niti se ne bi mogla brez ustaških vojakov obdržati. Po nagovoru se je Poglavnik z navržnimi častniki delj časa zadržal v prijaznem razgovoru.

u— **Priznanje hrvatskim likovnim umetnikom.** Hrvatskega poslanika na Dunaju Karčića so obiskali profesorji Borgen, Zika in Ilz ter mu v znak priznanja izročili srebrno lovorjavo večjo s posebnim posvetilom za Maistrovica, Uzelca in K'rina, ki so s svojimi deli na dunajski razstavi posebej odlikovali.

u— **17 let radijske postaje** v Zagrebu. Pretekli ponedeljek je obhajala zagrebska radijska postaja 17letnico obstoja. Prvič je hrvatski radio oddajal spored 15. maja 1926.

u— **Pogrešana dekla.** Dr. Ivo Guberina iz Zagreba je prijavil policiji, da je neznanu kam izginila 12letna Anica Benović iz Sanskega mosta, ki jo je imel pri sebi v oskrbi.

u— **Hrvatski dom** v Osijeku bo prenovljen. Na sestanku z velikim županom dr. Herferjem so člani ravnateljstva in nadzornega odbora Hrvatskega doma sklenili, naj se Hrvatski dom v Osijeku dozida. Na

novo bo pridobljena velika dvorana, v kateri bo prostora za 3000 oseb. V njej bo nameščen tudi oder, zraven pa bodo prostori za gostilno in za posamezna društva.

Maksimalni cenik

Maksimalni cenik št. 9, ki velja po naredbi Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino od 10. aprila t. l. naprej, določa za mestno občino ljubljansko naslednje cene na drobno (z všteto trošarino):

1. Kruh iz enotne moke v kosih do 400 g 2.30 lire, v kosih od 400 do 1.000 g 2.20 lire; testentine iz enotne moke 3.90 lire za kg; enotna pšenična moka 2.70 lire; enotna koruzna moka 2.20 lire; riž navadnj 2.70 lire; fižol 6 lir za kg.

2. Jedilno olje (olivno) 14.70 lire za liter; surovo maslo 28.40 lire za kg; slanina soljena 19 lire za kg; maslo 17 lir za kg.

3. Kis, 4% vinski 6.35 lire za liter.

4. Mleko 2.50 lire za liter; kondenzirano mleko v dozah po 880 g 15.90 lire za dozo, v dozah po 385 g 7.55 lire za dozo.

5. Sladkor: sladkorna sipa 8.25 lire za kg, v kockah 8.35 lire.

6. Mehka drva, razžagana, tranko skladišče trgovca v Ljubljani 33.60 lire za sto; mehki roblanci (žamzanje), približno 1 m dolgi, franko mestno skladišče 40 lir za sto; trda razžagana drva 40 lir za sto; enotno milo, ki vsebuje 23—27% kisline, 4.10 lire za kg.

Zapiemba imovine

upornika Gabriela Škeria

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na svoji naredbi z dne 6. novembra 1942-XXI št. 201 in z dne 7. januarja 1943-XXI št. 2 o zapiembi imovine upornikov, glede na predlog Zavoda za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini, upoštevajoč, da je bil Škeria Gabriel živ. Ivana, bivajoč v Ljubljani, Idrijska cesta št. 20, s sodobo Vojaškega vojnega sodišča Višjega poveljstva oboroženih sil »Slovenija-Dalmazia«, odd. v Ljubljani, z dne 13. maja 1943-XXI obsojen zaradi udeležbe pri prevratni združbi na 19 let ječe in na stranske kazni, z vsemi zakonitimi posledicami.

u— **Upoštevajoč,** da je po preiskavi, opravljeni po členu 6. naredbe z dne 6. novembra 1942-XXI št. 201, šteti Škeria Gabriel za upornika po členu 2., št. 3, črki d) te naredbe in da je torej njegova imovina zaplenjena, odloča:

Zapiemba se vsa premišna in nepremična imovina, brez izjeme, lastnina upornika Škeria Gabrielja živ. Ivana in Cerkenik Genovefe, roj. 4. marca 1914 v Triesteu biv. v Ljubljani, Idrijska cesta št. 20, v prid Zavoda za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini.

Pozivajo se po členu 7. in v izogib kazenskih odredb po členu 8. naredbe z dne 6. novembra 1942-XXI št. 201 vsi morebitni imetniki premišnin po katerem koli naslovu in dolžniki Škeria Gabrielja, naj prijavijo v 30 dneh od dne objave te odločbe Zavodu za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini.

V ognjeni deželi pred sto leti

Ognjena dežela — Tierra del Fuego — bolj bi se reklo Dežela ognjev, se imenuje skupina otokov na skrajnem jugu Južne Amerike. Svoje ime je dobila po mnogih ognjih, ki so jih prižigali domačini, ko je Magallanes l. 1520. kot prvi preplul preliv, ki loči celino od otčija in ki se po njem imenuje.

Vsa ognjena dežela izgleda, kakor da se je hribovita pokrajina sredi v morje in da gledajo iz gladine samo še gore in više ležeče doline.

Med otoki so ožji in širši preliv, vanje pa segajo morske zajede, obdane ponajveč s strmimi, razjedanim in razrušenim obrežjem.

Dasi je zemljepisna širina (55°) — seveda južna — Ognjene dežele tako kakor zemljepisna širina severne Anglije, je podnebje vendar jako hladno. Viharji so prav pogosti, vedrih dni je malo in tudi v najtoplejšem letnem času čisto sneži.

Ognjena dežela je že izven žitne meje. Ki sega na severni zemeljski polobli v zapadni Ameriki do 65°, v Evropi na švedsko celo do 70° s. š. Kljub tako neugodnim vremenskim prilikam je rastlinstvo še dokaj bujno; ogromni gozdi, po večini iz vedno zelene bukvie, pokrivajo pobočja gora in gosta trava zeleni po dolinah. Živalstvo je pičlo zastopano, toda celo z vrstami, ki bi jih v teh puščobnih krajih ne pričakovali. V notranjosti živijo mali ameriški velbodi gvanako, potem dve vrsti lisic, neli netopir in nekaj gladalcev. Od vsega reda plazilcev in menda tudi krkonov ni v Ognjeni deželi nobena zastopnika, dasi bi zaradi vlažnega podnebja vsaj žabe tam pričakovali.

Tudi ptice je v notranjosti malo, več pa jih je na obrežjih: razne rase, gosti in drugi povodnjaki plavajo v velikem številu po vodi ali se preletavajo v jatah po zraku. Nad njimi pa krožijo v višinah do 7000 m gologlavi kondorji, ki so priletili od Andov. Celotno flaminginjsko poročajo nekateri obiskovalci Magallanova dežela, da so jih videli predstavljati svoje dolge krake po plitvinah.

Ob obrežju je pogostna vidra, ki tu ni v zadregi ne za hrano ne za stan; v morju, zlasti med raznimi halugami je mnogo rib in rakov, v razjedanem obrežnem skalovju pa jem in volin na izbiro.

V morju žive razen rib mnogoteri plavutonožci, med njimi v velikih čredah morski lev. Tudi marsikak ribak se pri bližnjem obrežju ni zgradil se, edko, da zaneso valovi kakšnega velikan na suho.

V tem ko so danes priseljenci, ki se ba vijo največ z ovčerejo, gospodarji Ognjene dežele, so bili ti

otoki pred sto leti obljubljeni le z divjimi domačini.

V letih 1832. in 1833. se je tu mudil z jadrnico »Beagle« slavnj Darwin in imel dosti prilike občevati s temi prastanovalci. V svojem delu Voyage of a naturalist rund the world (1845) popisuje te kraje in svoje doživljanje. Po njem posnemamo o prvotnih prebivalcih te neprijazne dežele naslednje zanimive podatke.

Dne 17. decembra 1832 smo se zasedli v zalivu Dobrega uspeha (Good Success Bay), ki leži na vzhodnem delu Ognjene dežele. Že, ko smo zavili proti obrežju, so nas domačini pozdravili po svoje: vpili so glasno in mahali s kožami, v katere so sicer bili delno zaviti.

Ko se je stemnilo je bilo videti več ognjev na obali in divje vpitje se je razlegalo v noč.

Naslednje jutro smo se izkrcali, da bi stopili z domačini v stik. Sprejeli so nas z glasno govornico, vendar ne z vidno sovražnim namenom. Edino oblačilo, ki so ga imeli, so bile kože gvanak, obseane na vrvi okoli vratu. To kožo obračajo na ono stran, od katere piha veter, da jih vsaj na eni strani varuje mraza. Ljudje so visoke rasti umazano bakrene barve in dolgi, črni lasi. Čez obraz so povprek pobarvani v dve ali tri preproge. Ko smo jim podelili kos rdečega blaga, ki so ga takoj potrgali v kose in si z njim ovili vrat, smo postali prijatelji. Svoje prijateljstvo do nas so pokazali s tem, da so nas trkali po prsih in se traven oglašali kakor oni, ki kliče putke. Videti so bili silno zadovoljni, ko smo tudi mi na enak

kah, kako in koliko se odražajo ti stili v tvorbi razstavljalcev. Poudarilo je, koliko impresionističnih izkušenj je ostalo v kolorizmu, koliko ekspresionizma kažejo zlasti figure, dalje, kako odnos sodobnega slikarstva do ploskovnega prostora razodeva izkušnost kubizma in kakor pričarajo nadrealizem izraz duhovnega nastrojanja, ki se zlasti barvno povzpenja k poetičnosti in pa značilna gojitve lokalnih barv, kakor jih kažejo slikarjevemu pogledu predmeti.

Razlagajoč nekatere umetniške in tehnične značilnosti na samih slikah se je prof. Kregar najprej ustavil pri nekaterih motivih slikarja Nikolaja Omerze in tu pokazal, kako kaže umetnik z obdelovanjem barvnega prostora, lokalne barve in s slikanjem sonca značilnosti sodobnega slikarskega izraza, in kako bi se predmetne obdelave, pr. impresionisti. Pri Maksimu Sedeju, ki je tudi na tej razstavi zastopal z značilnimi rodbinskimi motivi, z interierskimi in figurinami slikami, je njegov tovariš poudaril razpoloženo melanholično ton v svetlobi atmosfere in obrazov, ton, ki je dosežen predvsem z barvnimi učinki. Pred slikami Zorana Mušiča je razlagal značilnosti njegove barvnega prikazovanja predmetov, opozarjal posebej na motiv z gostilniškega vrta in na tihotičje s svetnikom. Nato je povedal nekaj besed še o svojih slikah in pri tem posebej opozoril, kako obravnava senco in doseže s tem značilne slikarske poudarke, ter kako se obdelava lokalne barve odnosa konkretni realnosti in prehaja v slikarsko realnost, kjer so posameznosti podrejene celotnemu, izrazi to slikarskemu učinku podobne. Slednji je prof. Kregar na kratko opozoril še na interesantno plastično gledanje v razstavljenih portretnih kipih K. Putriha. Poleg tega je zastopal na razstavi še kipar Zdenko Kalin.

Izvajanja prof. Kregarja so bila značilna glede na slikarski ekletizem in delu nekdanje skupine »Neodvisnih«. S tokrat

način poudarili svoje prijateljstvo. Govorica jim je bila goitava, nejasna, silna glasovno pri grgranju. Posebno radi so nas opozarjali in to prav dobro. Če smo zdelali, krehali ali sicer naredili kako neobičajno kretanje, so jo takoj posneli in ponavljali. Tudi naše besede ali celo kratke stavke so kar dobro izgovarjali. To znajo menda vsi divjaki, saj pripovedujejo o avstralskih, da znajo človeka po hoji tako natančno posneti, da več, koga opozarja. Morebiti je to v zvezi z natančnim opazovanjem dogodilcev v prirodi, kar je za divjake mnogo važnejše kakor za omikance. Močno so se čudili tudi našim golim laktom, ker so najbrže pričakovali, da so porasli kakor naša brada. Zdi se, da so smatrali dva naša mornariška častnika, ki sta bila plavalasca, za ženske, kajti pravih »belih« žensk gotovo še niso videli. Ko so mornarji zapeli, se se domačini tega vidno ustrašili in prav tako so s preplašenimi očmi gledali improviziran ples. Strelno orožje so poznali v toliko, da so se ga ball in se ga ni nihče upal vzeti v roke. Tudi noče so poznali in z gestami prosili zanje.

Prebivalci Ognjene dežele se hranijo največ z morskimi školjkami.

Zato se drže obrežja, se ob njem selijo iz kraja v kraj, toda se po nekem času zopet vračajo. To kažejo velikanski kupi školjčnih lupin, ki so deloma že porasli, in sicer navadno z neke vrste zeleno in žilčnico, ki sta užiti rastlini, pa jih ti divjaki od te strani ne poznajo.

Prebivališča domačinov so kaj enostavna: nekaj vej, vtaknjenih v zemljo, ograja njihov »vignac« in le deloma je pokrit na redko s trstjem in travo.

Kljub mrazim nočtem prenočujejo ti utrjeni ljudje čisto kar na prostem.

In tako ležišče ni nič boljše ali udobnejše kakor zajeti lož. Povprečna dnevna temperatura znaša v teh krajih 7—8° C, ponočna pa pade na 3—5° C.

Na zapadnih obalah stanuje drugačen rod: majhen, zanimar, z belo prebarvnim obrazom. Namesto gvanakovih kož nosijo tuljenje ali pa vidrine, ki jim segajo komaj do kriza. Mnogo jih je pa tudi čisto golih. Darwin omenja prizor, ki kaže, kako bomo življenje žive ti ljudje.

Videl je z ladje na obrežju čepečo, povsem golo mater, ki je došla uovorjenčka.

Dasi je baš padala toča, je to ni motilo v njeni zasoplosti. Toča je bila po grudi in drugod ter se topila na dojenčkovem telesu.

Kadar je oseka, hite mošči, da nabere-

jo školjk, ženske pa se potapljajo za morskimi ježki ali pa love ribe z nitjo, ki je sicer ovadena, pa je brez trnka. Razen izživalske hrane uživajo ti divjaki tudi nekaj vrst jagod, v veliki meri pa še neko gobo, ki raste po bukvah in ima nekoliko sladkega okusa. Jedo jo surovo. Je to menda edini primer na svetu, da služijo brezcvetnica za velik del prehrane kakemu ljudstvu.

Ce se posreči, da ujamejo kakšnega plavutonožca ali da jim morje vrže na suho mrtvega kita, je to za Ognjedežlane vesel dogodek in velika gostija.

Kar ne pojedjo, zakopljejo za po-njše, slabše čase.

Naj sta meso in tolišča že prešla v gnitje, tekneti jim kljub temu brez slabih posledic.

Ce trajajo viharji jako dolgo ali sicer ne morejo do školjk v morju in ne do gob v gozdih ter se tudi s psi ne da loviti na vidre, nastopijo za te strahotne ljudi silbi časi, časi pomanjkanja in lakote. V taki stiski postanejo kambali, in sicer si pomagajo do hrane tako, da

napadejo sosedo in ubite pojedjo ali pa pojedjo najstarejše ženske v svoji družbi.

Ker se to večkrat dogaja, starke navadno pobegnejo, čim vidijo, da preti lakota. Toda moški udarijo za njimi in jih privedejo nazaj, kjer jih v dimu nad ognjem zaduše, razkosajo in použijejo.

Domačini, ki so ga imeli mornarji na krovu jadrnice, je odgovorili na vprašanje, zakaj v taki sili njegovi ljudje raje ne pojedjo svojih psov, prav ravno dušno:

»Psi ujamejo vidro, stare ženske pa ne!«

Tudi je povsem ravno dušno razkladal, kako ženske nad ognjem kriče in kateri kosi so slastnejši od drugih. Na krovu »Beagle« so bili namreč trije domačini, ki jih je kapitan ladje pred tremi leti odpeljal iz Ognjene dežele z namenom, da jim da v Angliji primerno vzgojo in jih potem spet popelje domov. Eden od njih je bil že dorasel otrok, druga dva pa sta bila deklica in deček, ki ga je bil kapitan kupil od staršev za gumb iz biserne matice. Kljub temu, da se jim je v Angliji dobro godilo, da so bili dostojno oblečeni in se navadili nositi celo rokavice, so vsi želeli vrniti se v svojo domovino. Ko so po treh letih spet zagledali svoje ljudi, so bili veseli in so se jim takoj pridružili. Človek je pač prilagoden razmeram svoje domovine in navezan nanjo; drugod se ne počuti dobro, pa naj se mu tam po naših razlozih godi tudi boljše kakor doma.

ti, ki so povzročili ogromno škodo na poljskih kulturah. Burja je imela brzino 70 milj na uro. Ponekod je padal na zemljo hladen dež. Sodiijo, da bo zaradi te vremenske ne-zgode letošnja letina na Angliškem izredno slaba.

Bombnik je padel na gazometer. Iz Buenos Airesa poročajo, da je pri neki važi ameriškega letalstva padel bombnik s posalko, ki je štela 12 mož, na gazometer v Chicagu. Nastala je strašna eksplozija, pri kateri je vseh 12 letalcev zgorelo v plamenih.

Kupujte svoje potreščine pri naših oglaševalcih!

MODA IN DOM

Obleke za dobro voljo

Da, tudi kaj takega je mogoče! Poskusite same. Utrujene ste prišle iz šole ali iz urada, vsega ste do grla site. Ampak doma vas že spet čaka delo, krpati morate nogavice, zaliti cvetlice, pripraviti nekaj malega za večerjo. Zdjaj je pravi trenutek, da se spomnite na obleko, ki vam prinaša dobro voljo. Slecite večno krilo in bluzo, ki vjonata po poklicu in šolski sobi! Obesite ju daleč stran in nemudoma privlecite na svetlo čarobno obleko za dobro voljo. Kajpada gre tu le za zvijačo, za nekakšno varanje same sebe, ki so ga iznašle modre ženske in ki nikdar ne zgore učinka. Kajti pestrost in ljubka oblika takšne obleke nam osvetcha oči in srce, da se spet lahko veselimo novega dela. Stara pesem je to: spet se počutimo zale in zaradi tega tudi vsele in polne dejavnosti. Nobena obleka ni tako docela naša kakor ravno — imenujmo jo po njenem pravem vsakdanjem imenu — domača in vrtna obleka, ki jo imamo tukaj v mislih. Zato si po mili volji lahko privoščimo vse barve in oblike. Tukaj ni moda naš domišljiji postavila nobenih mej. Toda nekaj si moramo zapomniti: takšno obleko bomo nosile dolgo, gotovo nekaj let. Zato si jo moramo omisliti veselo in pestro, a ne preveč nenavadno in krčeto, ker bi se je sicer prehitro navadile.

Nekaj starih in nekaj novih gospodinjskih resnic

Namesto pomladne zelenjave si lahko pripravimo okusno prikuho na švedski način: v slani vodi kuhamo hkrati enake dele krompirja, repe in zelene, ki smo jih bile prav

KAJ VEM? KAJ ZNAM?

245. Kaj pomeni, dobesedno prevedeno »Buenos Aires«?
246. Katero je bilo pristanišče mesta Rima v starem veku?
247. Ali leži Bombay na vzhodni ali zapadni obali Indije?
248. Neizčrpana vrsta.
S števil 1 do 9 smo sestavili že celo vrsto zanimivih nalog, ki navajajo človeka k premišljevanju. Ena teh nalog je na pr.:
123 — 45 — 67 + 89 = 100.
Iz zgornjih števil smo tedaj v nespremenjenem vrstnem redu, s pomočjo znakov sestavili nalogo, ki nam je dala rezultat 100.
Kdo nam sestavi pod istimi pogoji še kakšno podobno nalogo?

A. P. Čehov:

Album

Suhi in tenki titularni svetnik Kraterov je stopil naprej, se obrnil k Zmikovu in mu rekel:

»Eksceleuca. V globotino svoje duše ganjen zaradi vašega dolgoletnega načelovanja in očetovske brige...«

»V teku več kakor deset let,« je pristavil Zakus'n.

»V teku več kakor deset let vam mi, vaši pokorni uradniki, na sta za vas znameniti dan poklanjamo v znak spoštovanja in hvalečnosti poklanjamo ta album z našimi portreti in vam želimo v vaših bodočih dneh, da bi nas do smrti ne zapustili...«

»S svojimi očetovskim pokroviteljstvom na poti pravice in napredka,« je pristavil Zakus'n in si obrsal čelo, na kateri so se zasvetile potne srače. Očitno je silno želel govoriti in po vse; verjetnosti imaj pripravljeno večerjo, sin da bo še dolgo delil svojo blagodejno svetlobo, je končal, »vaše genij ni popričel dela in občega blaga.«

Po levem razbrzdanem licu Zmihova se je poodelila solza.

»Gospod!« je dejal s trepetajočim glasom. »Nisem pričakoval, nikakor nisem mislil, da boste praznovali moj skromni jubilej. Ganjen sem... sploh... pa tudi... Tega trenutka ne pozabim do groba in verjete mi... verjete mi, tvariš, da vam ni nihče tako naklonjen kakor jaz. Kar koli sem delal, sem delal v vaše korist...«

Zmihov, pravi dvorni svetnik, je objel in poljubljal titularnega svetnika Kraterova, ki nikakor ni bil pripravljen na tako čast in je ves pobledel od zviženja. Nato je načelnik zamahnil z roko v znamenje, da ne more govoriti od samega ganjenja in je zaplaskal, kakor da mu hočejo vzeti dragoceni album, ne pa ga podariti. Ko se je nato nekoliko pomiril, je izgovoril še nekaj čustvenih besedi, segel vsem po vrsti v roko, odhiti navzdol, sedel v voz in se odpeljal med vseobčim vzklajanjem. V

drobno narezale. Ko je kuhano, zalijemo s paradižnikovo omako in serviramo z narezanimi kislimi kumaricami.

Same si pripravimo jetrno pasteto iz 30 dkg drobno narezanih govejih jeter in mnogo čebule. Vse to hitro prepečemo, začinimo in pretlačimo skozi sito z ostankom kuhanega fižola. Nato dolijemo zmesi nekaj goveje juhe in jo prekuhamo, da nastane gosta kaša, ki jo je moči mazati na kruh ali na krompir v obliki namostu surovega masla. Takšna pasteta je izvrstna in poceni!

Nogavice namažemo po pranju s suhim kosčkom mila po peti in po podplatu — tako jih napravimo bolj trpežne.

Perilo ni dovolj belo? Tudi brez večje količine mila lepo pobelimo perilo, če dodamo po dve žlici grobe soli na tri litre pralne vode.

Zeliščni čaji (kamilice, lipov cvet, meta itd.) so dosti bolj dišeči, če jih najprej namakamo četr ure v mrzli vodi na robu štedilnika, jih potlej počasi skuhamo, večkrat prevremo ter pustimo nekaj časa mirno stati, preden jih precedimo.

Namesto letnega plašča

Nova tridesetinska jopica s široko krojenim, ohlapnim hrbtom, ki nas zelo spominja na naš stare, dobri »paleto«, nam lahko spomladi in poleti služi namesto lahkega plašča. Če si jo omislimo v lepi nevtralni barvi, jo bomo lahko nosile preko vsake obleke in vsakega krila. Jopica, ki jo predočuje naša skica, ima moderno, nekoliko povešeno linijo ramen, ki jo dosežemo s posebnim krojem.

Križem sveta

4 stopinje pod ničlo na Danskem. Po lepih spomladanskih dnevih se je ozračje v okolici Kodanja nenadoma ohladilo. Temperatura je padla na 4 stopinje pod ničlo. Hlad so občutili posebno neprijetno na Jutlandu.

Konec modnih salonov v Nemčiji. Iz Berlina poročajo, da so mnoge nemške dame v preteklih dneh prejele pismena sporočila od svojih krojačev, v katerih jih opozarjajo, naj prinesejo svoja oblačila čim prej v predelavo, ker bodo saloni v najkrajšem času prenehali obratovati. Krojačem v Nemčiji je, kakor znano, prepovedano izdelovati nove obleke. Izjeme tvorijo samo žalne in poročne obleke, obleke za mlade matere ter za osebe, ki so bile zaradi bombnih napalov prisiljene menjati bivašice. Zaradi pomanjkanja osebja morajo ženske zelo dolgo čakati, preden se zaželeno popravila izvršijo.

100letnica smrti utemeljitelja homeopatije. Dne 2. julija 1843 je umrl v Parizu Kristijan Friderik Samuel Hahneman, utemeljitelj homeopatije. Narodil se je 10. aprila 1755 v Meissnu na Nemškem, medicino je študiral v Lipskem in na Dunaju, potem je vzel za ženo Henrieno Kücklerjevo, hči lekarnarja ter začel borbo proti telanjam zdravniškim praktikam. Objavil je knjigo z naslovom »Prijatelj zdravja«, v kateri je zagovarjal nekatrno moderno higieno. Nato se je nastanil v Drazdanh, odšel v Lipsko ter začel zdraviti ljudi po svojih receptih. Leta 1812. je osnoval v

razstavljenimi deli, ki so nastala večidel letos in lani, je ta šestorica pokazala poleg izpodbojne umetniške aktivnosti tudi živi smisel za umerjen, vendar pa osebni in izvirni slikarski odnosno kiparski izraz. Razstava te skupine umetnikov je dobro obiskana in obeta, da bo še nadalje vzbujala živahno zanimanje občinstva.

NAŠ JEZIK — Jezikovna paša

122) Obsevam lupus, zagledam kokos, vidim bacil; iščem povzročitelja bolezni; nosijo v sebi bledega demona.

V Kliničnem beednjaku sem zapisal: »Zdravstvene označbe moškega spola prevzete iz živalstva, imajo tožilnik enak rodilniku; zdravim raka, operiram slepiča, podvežem polipa, odstranim kulke.«

To velja za slovenske označbe — za latinske pa ne! Tokaj: obsevam lupus, zagledam streptokok, vidim bacil.

Pač pa: poznamo povzročitelja bolezni, nosijo v sebi bledega demona (namreč spiroheto palido).

Tudi v slovensčini imamo včasih nepričakovano tožilnik enak imenovalniku, pa četudi označuje živo stvorenje: ljubim svoj narod, svoj rod.

123) Tropičen kraj, tropična vročina, tropična bolezen, tropična malarija; tropška higiena = higiena v tropičnih krajih ali tropih; melanholičen bolnik, melanholičen štadij bolezni — melanholični znak.

Da je in kakšna je razlika med malaric in malarijskim (malariačnim) bolnikom, malaricno bolezen — malarijski znak, malarijski komarec, med kemičnim in kemijskim proces — kemijska formula, kemijsko predavanje = predavanje (iz kemije) itd., sem že obrazložil nekajkrat (Jutro 21. XI. 1942). Isto velja tudi za zgoraj navedene oznake, ki jih navajam zgolj zbog tega, da bomo pomislili na to, da je pri njih v slovensčini razlika, dočim je drugi jezik navadno nimajo.

Dr. Mirko Černič.

SPORT

Zveneča zmaga belozelenih

Ljubljana osvoji še dve tački po lepi igri z Dopolavorom t. t. — Drugih sedem golov v dvoboju Zabjak - Vič

Ljubljana, 24. maja. Niso bile na sporedu velike nogometne prireditve včeraj in tudi izida obeh glavnih srečanj včerajšnje nedelje sta bila bolj ali manj uganljiva, saj so se predstaviteli ponovno sami domači preganjalci okroglega usnja v VI. in zadnjem kolu za prvi del prvenstvenega tekmovanja za sezono 1943 — toda kljub temu je bilo za nedeljske dogodke na igrišču Ljubljane že nekaj dni mnogo zanimanja. Lepaki, nekaj reklame in pa taki prijetni popoldnevi, ki so kakor nalašč za kratek sprehod v predmestje, so storiš svoje, da je bilo staro in slavno igrišče ob Dunajski cesti spet dobro obiskano. Recimo kar tukaj, da okrog 800 obiskovalcem gotovo ni bilo žal poti in prahu na njej, kajti nogomet, ki so ga videli v glavni tekmi po zaslugi moštva Ljubljane, je bil res vreden ogleda. Zanimivo je v zvezi s tem, da je včerajšnja partija obenem s tem, da je še pridobila na tehnični strani, najmanj toliko izgubila na ostrosti in nedisciplini, dveh pojavih, o katerih smo morali zadnji čas zapisati kar nekaj ostrih besed. Včeraj je šlo vse lepo — če ne mislimo na nekaj osamljenih poskusov in upoštevanje tudi to, da sodnik te napete igre z Dopolavorom niti ni najbolje obvladal položaja. Tekma med Ljubljano in Dopolavorom t. t. je razen zvenečih zmag belozelenih prinesla tudi najzgovornejši dokaz, da dobremu nogometu ni treba uprabljati telesnih sil, če hoče uveljaviti svojo premoč, pa tudi slabemu (ali k slabemu nagnjenemu) igralcu ne pomaga vsa sila s kolencami in koleno, če ima pred seboj tehnično podkovana nasprotnika. Če nič drugega, smo včerajšnjega nastopa Ljubljane veselili prav posebno zaradi tega, ker zdaj vsaj imamo nekoga, na katerega bomo lahko pokazali, če bo kdo dejal, češ, saj so vsi enaki...

Sesto in zadnje kolo v prvi polovici domačega prvenstva je prineslo, kakor smo v splošnem računali tudi v naprej, dve precej izdatni zmagi v korist obeh favoritov, Zabjaka in Ljubljane. Vsega je padlo v vsaki tekmi po 7 golov, od teh pa samo eden na strani poraženih; čast premaganih so rešili samo Dopolavoristi. Obe igri sta bili odigrani v živahnem tempu in posebno druga je nudila celo vrsto bliskovitih in duhovitih akcij, ki so nam po dolgem spet enkrat pričarale odlomke pravega nogometa. Pri tem mislimo kajpa na enajstoročje za imenom domačega mesta, ki je v dvoboju s tobakarji za razred in še več gospodarila na travniku, medtem ko so se njeni včerajšnji partnerji skoraj ves čas igre le branili še hujšega poraza, ki bi ga bili po zrelih prilikah in tudi srečno preostani nevarnosti gotovo zaslužili. Ne glede na vidno visoko razliko med obema enajstoročjema pa je tekma nudila mnogo športnega užitka, predvsem pa je ugajala zaradi tega, ker je po dolgem enkrat potekala v mejah dostojne in viteške športne borbe. Zasluga za to gre skoraj na polovico obeh sodelujočima.

7:0 za Zabjak

Prvi del sporeda je tvorila drugorazredna tekma za tačke, v kateri sta nastopila skoraj najmlajša predstavnika ljubljanskega nogometa — Zabjak in Vič.

Ta igra je bila po poteku in po vsej, kar so pokazali njeni izvajalci, vredna svojega naslova. Bila je tekma za tačke dveh pridnih moštev, ki sta se zavedali pomena zmage ali poraza ali samo prestiža lastnega okraja, in že zato sta od vsega početka napeli vse sile, da bi izid ne bil preveč kričeh. Pri tem prizadevanju so imeli Vičani prav malo sreče in že do odmora so Zabjaki nekakjarkoli ušli na njihovo stran in si nabrali tri gole dobička. Tudi po odmoru je kljub temu, da so Vičani vse krepkeje držali žogo pri sebi, spet Zabjak uspeval v številnih in dodal prejšnjim trem zgoditkom še štiri nove. Končni izid je bil torej 7:0 v korist Zabjaka, ki pa je gotovo prelaskav zanj. Viško moštvo se je posebno v polju držalo skoraj na višini nasprotnika, čisto odpovedalo pa je pred vrati, še manj pa je imelo koga, ki bi bil znal tamkaj usnje poslati na pravo mesto. Zato pa so Zabjaki tu in tam korajžno uhajali na drugo polovico igrišča in se z mnogih takih izletov vrnili z golom v naročju.

Tekmo je sodil g. Kos.

6:1 za Ljubljano

Nekaj minut po 17. sta nastopili obe enajstoročji iz I. divizije — Ljubljana in Dopolavoro iz tobace tovarne. Medtem ko je Ljubljana poslala na teren deloma spremenjeno in na papirju

tudi oslabljeno enajstoročje s Hasslom v obrambi in brez Vodeba v napadu, so Dopolavoristi zamenjali kaznovanega Rotha z Milanovičem, na levo krilo pa postavili »novega« človeka Lovšina.

Kakor smo že dejali, je Ljubljana v tej igri ponovno dokazala, da daleč naokrog — to velja sedaj seveda samo do mestne meje — nima enakovrednega nasprotnika. Enajstoročje, ki se boljše od nedelje do nedelje, je odlično vigrano in tudi tehnično na zavirljivi višini, kar velja predvsem za njen ofenzivni del, torej za napadalno in krilsko vrsto. Z odličnim vodjo Lahom je napadalna petorica v včerajšnji igri zasnovala in izvedla dolgo serijo krasnih napadov, od katerih pa v pretežni večini ni žela uspehov, ker je deloma kombinirala preveč ali streljala netočno, deloma pa so Dopolavoristi imeli sreče kar na vagono. Močnejši del napada je bila njegova desna stran, od koder so tudi prihajale vse nevarnejše akcije. Tudi krilsko vrsto se je izborni ujemala s sprejeto petorico ter jo vedno znova pošiljala v ogenj. Ožja obramba ni imela težkega posla, vmes pa tudi precej dolgih odmorov, tako da je res imela precej podrejeno vlogo. Nogomet, ki smo ga včeraj videli pri belozelenih, znatno prekaša dosedaj običajno višino te igre na naših igriščih in je le žeteli, da bi se ti naši domači prvaki čimprej lahko spoprijeli s kakim resnejšim nasprotnikom.

Moštvo Dopolavora, ki mu v tej tekmi gotovo ni bilo posejano z rožicami, je včerajšnje preizkušnje prestalo dovolj zadovoljivo. Kljub izredni razpoloženosti nasprotnika in stalnemu pritisku v neposredni bližini svetilnice je ožja obramba s krilno, vred neutrudljivo čistila teren in se uspešno otepal skoraj neprekinjenih napadov. Pri tem napornem delu so vzdržali več kakor dve tretjini igre in šele proti koncu so spričilo silnega pritiska popustili, nakar šele je Ljubljana prišla do svojega nekoliko bolj zvenečega izida. Napadalna vrsta rumeno-modrih se ni mogla uveljaviti, ker se je pač uveljavila nasprotnikova, posamezni prodori pa so enkrat prinesli uspeh, nekakjarkoli pa so se tudi končali z nekoliko pretrditimi naleti. V splošnem je moštvo popustilo v svojem načinu težke igre in je s te strani zapustilo najboljše vtis. Upajamo, da bo tako ostalo tudi v bodoče in se bo agilna nogometna družina iz tobace tovarne brez pridvekov in v zadovoljstvo vseh vstrelila med naše štiri najboljše nogometne enajstoročje.

Kronika o tekmi,

ki je bila izredno napeta in ena sama veriga razburljivih prizorov, bomo strnili na nekaj glavnih podatkov, in sicer takole:

Pobudo prevzame takoj L. in že v 5. minuti se rodi iz kombinacije Lah—Kroupa—Hacler 1. gol za belo-zelene (ki so bili to pot modri). Potem teče igra v stalni premoči L., ki zabeleži več kotov in po mil volji gospodarji na travniku, toda izid je še zmerom samo 1:0. V 39. min. je D. pred vrati L. in mnogo preostrog prisodi sodnik enajstmetrovko. Kisej pošlje mimo in rezultat je še zmerom 1:0. Po odmoru je slika na igrišču spet enaka. L. diktrira D. se brani. Napad za napadom se vali na njihova vrata, toda vse gre mimo ali nazaj, dokler slednjič Pepček v 8. min. drugič ne zadene v črno. Tri minute kasneje uide Nagode od D., dobi žogo v precej težki poziciji, toda strelja izredno lepo in zabije častni gol za svoje. Nato gre spet vse po starem. V 16. min. se sredi množice nog in teles le najde odprtina in Kroupa pošlje pod vratarjem tretjič v mrežo. Igra postaja ostrejša, toda sodnik drži vajeti na kratko. Spet obega L. kar naprej nasprotna vrata in naslednji zgoditki je že v zraku. V 24. min. strelja Pelicon 8. kot za L., žogo dobi Lah in že je 4:1 za L. Igra se prenese skoraj čisto na stran D. in skoraj sledita v 38 min. še peti gol po Peliconu in v 40. min. še šesti po Lahu. Tekmo je sodil g. Mehle.

Prvenstveno tekmovanje se bo nadaljevalo prihodnjo nedeljo dne 30. t. m., v VII. kolu (ali prvem povratnem), v katerem bodo nastopili Dopolavoro t. t. in Hermes (iz I.) ter Mladika in Zabjak (iz II. divizije).

Še pet domačih tekem

V nedeljo se je v nogometu začelo še ločeno tekmovanje rezervnih in mladinskih moštev, ki so prvi termin odigrali pet tekem z naslednjimi izidi:

Rezerve: Mars - Hermes 2 : 1; Ljubljana - Korotan 2 : 1.

Mladina: Dopolavoro t. t. - Zabjak 10 : 0; Mladika - Ljubljana 1 : 0; Vič - Mars 4 : 0.

Nekaj izidov iz Italije

Po italijanskih igriščih so imeli zadnjo nedeljo še prav pester spored, pa čeprav je bila sezona za divizijo A zaključena že o večini noči.

Glavna dogodba sta bili obe polfinalni tekmi za itakjanski pokal, ki se spet enkrat — zaradi muhaste žoge — nista končali tako, kakor so računali vsi. Medtem ko je Torino doma porazil Romo s 3:1 (1:0), je Genova nastopila proti komaj resno vzeti Venezii na njenih tleh in gladko izgubila z 0:3 (0:2). Tako je prišlo, da bosta finale za letošnji itakjanski pokal igrala novi državni prvaki Torino in moštvo Venezie, o katerem sploh še ni odločeno, ali bo prihodnjo sezono ostalo v diviziji A.

V diviziji B je bilo v nedeljo na vrsti XV. povratno kolo, v katerem so bili doseženi naslednji izidi:

Videm: Udinese-Cremoneze 2:2, Siena: Siena-Savona 5:0, Lodi: Fanfulla-Pisa 5:2, Rim: Mater-Pro Patria 3:2, Padova: Padova-Novara 1:1, Spezia: Alessandria-Spezia 1:0, Ancona: Anconitana-Modena 1:0, Brescia: Brescia-Napoli 1:0.

Po tej nedelji sta na prvih dveh mestih z enakim številom točk (41) Modena in Brescia, na tretjem pa Napoli z eno točko manj, kar pomeni, da bosta zaključili dve nedelji v tej diviziji še zelo vroči za nekatere.

V diviziji C so spet igrali nekaj tekem za prehod v divizijo B, med katerimi je Gorizia brez gola remizirala z Verono in še na domačem igrišču povrhu. Kljub temu je še zmerom za eno točko na boljšem in na najboljši poti, da ji bo letos le uspel težki korak v višji razred.

V četrti kolesarski dirki, ki šteje za vojo vožnjo po Italiji in sicer za veliko nagrado Rima, so na 245 km dolgi progi dirkali včeraj po Laziu. Po zanimivih borbah med potjo je v finišu med 15 dirkači, ki so istočasno prispeli v stadion, zmagal Glauco Servadei iz Forlija, ki je potreboval za progo čas 7:24.17 in vozil torej povprečno 33.123 km na uro. Dan je bil vroč in dosežena povprečna brzina zelo dobra.

Spodnja štajerska

Obisk ranjencev v Ormožu. Preteklo nedeljo je Ormož povabil 40 ranjencev iz Novega Celja na dvodnevni obisk. Ko je prišel vlak, je bramborska godba igrala korčnice, deklice pa so izročile cvetje. Goste je pozdravil župan v Prosvetnem domu. Popoldne so obiskali vinograde v ormoški okolici in so preživel pri vinu nekaj lepih uric. V ponedeljek so se sprehajali po okolici. Obilno obdarjeni so se ranjenci poslovili od gostoljubnega prebivalstva. Za težko ranjene, ki niso mogli priti na obisk, so Ormožani izročili gostom vino in pecivo. Vsak ranjenec je tudi dobil sliko kraja.

O neviđnem sovražniku je pri ljudskem vseučilišču v Mariboru predaval Maks Merz iz Monakovega. Bival je 7 let v Ameriki, kjer je imel priliko spoznavati zamorce in njihov jazz, katerega označuje za duševni strup.

Mladinske tekme. Štajerski dnevnik poročajo: Polog milijonov nemške mladine v Reichu nastopijo letos tudi dekli in deklice na Spodnjem štajerskem k državnim športnim tekmam. Dne 29. in 30. maja bo tudi mladina najmlajših vaj na Spodnjem štajerskem izvedla tekme v okviru Heimabunda.

Zbor v Ptuj. Te dni so bili v Ptuj ukanjeni krajevni skupinski vodje in uadni vodje pevskega okrožja. Vodja rasno-političnega urada pri Heimabundu dr. Walluschegg je predaval o namenu plemenskega pregleda prebivalstva. Okrožni

NAROCITE SE
NA ROMANE

D K

DOBRE KNJIGE!

poverjenik dr. Schreiber je predaval o letalski zaščiti. Okrožni vodja Bauer pa je govoril o socialnem skrbstvu in ptujskem okrožju. Naglasil je potrebo najožjega sodelovanja županov, krajevnih kmetskih voditeljev in drugi funkcionarjev. Zaključil je z izjavo: Zaupanje in brezpogojna zvestoba Führerju nam dajejo čvrsto vero v zmago.

Pri Veliki Nedelji je bil pokopan Frac Glavnik, višji skupinski vodja slovenjoriske mladine. Ob grobu je spregovoril vodja ptujškega mladinskega okrožja Kersch.

V mariborskem gledališču so ta teden na sporedu naslednja dela: »Cigan baron«, kriminalna igra »Parkstrasse 13«, operi »Car in tesar« in »Trubadur«, v soboto pa bo premiera velike opere v desetih slikah »Ta ali nobena«; besedilo je napisal Heinz Hentschke, godbo pa Ludvik Schmideder. V nedeljo zvečer bo repriza.

Konecft in druge prireditve. Znana štajerska violinistka Ela Kastelliz priredi drevi na povabilo Heimabunda koncert v Nemškem domu v Celju. Spremljal jo bo graški pianist Hugo Krömer. — V Slovenskih Konjicah se danes prvič predstavi okrožna glasbena šola občinstvu z »uro glasbe«. V soboto pa bo v Slovenskih Konjicah predaval na povabilo Heimabunda Maks Altmann iz Berlina. Predvajal bo slike iz vzhodne Azije.

Z Gorenjskega

Novi grobovi. Na Bledu je po daljšem bolehanju umrl znani posestnik in mesar Janez Zrimec st. Pokopali so ga v sredo popoldne. Nadalje je umrl na Gorenjskem v visoki starosti 82 let g. Janez Sajovic, ki je bil pokopan 12. t. m. V Medvodah je umrl Rudolf Černe, ki je bil uslužben v tovarni »Tanine« in je bil star 54 let. Šele nedavno mu je umrl sin. Na zadnji poti so ga spremlili tovariši iz svetovne vojne. Ob grobu se je poslovil njih vodja Miha Šmid, ki je položil venec.

Nesrečna usoda mlade matere. Pred dnevi je v duševni zmedenosti odšla z doma Matilda Kebrova iz Ladje pri Medvodah. Zjaj so jo našli v gozdu pri Podreči mrtvo. Doma je zapustila dve hčerki.

Planinski orel v kranjskem okrožju. Lovski mojster za okrožje Kranj - sever objavlja v gorenjskem tedniku: Rečeh prizer se je nudim opazovalcem dne 8. maja pozno popoldne. V višini kakih 200 m je nad polji pri Bitnem krožil planinski orel. Za dva kragulja in eno kanjo, ki so se besno zaganjali proti orlu, se kralj zrak niti zmenil ni. Majestetično je krožil dalje in po poldrugi uri zginil z vidika. Strokovnjaki pravijo, da so že pred nekaj leti gnezдили planinski orli nad prepad kranjskega Storzica.

Ako želiš dobro kupiti
oglašuj v »Jutru«!

Javna zahvala

Čutim srčno potrebo izraziti globoko hvaležnost tudi tem potom gg. zdravnikom primariju dr. Robertu Blumauerju ter doktorju Francu Brandstätterju za izredno vešče izvršeno težko operacijo in za pozorno zdravljenje po operaciji. Obenem se zahvaljujem čč. sestram sanatorija »Leončica« za skrbno nego.

ANDREINA POTOCNIK, Metelkova 5.

ZAHVALA

Vsem, ki ste z nami sočustvovali in nas tolažili ob nenadomestljivi izgubi naše ljubljene soproge in matere

EMILIJE

ter naše ljubljene hčerke in sestre

POLONCE,

jima pomagali v težki bolezni, ju obsuli s cvetjem ter počastili na kateri koli način njun spomin, in vsem, ki ste ju v tako velikem številu spremlili k večnemu počitku — naša prisrčna zahvala.

Sv. maša zadušnica bo v sredo, dne 26. maja t. l. ob ½8. uri v župnijski cerkvi sv. Cirila in Metoda (Bežigrad).

V Ljubljani, dne 25. maja 1943.

Zanimiv danski jezikovni
poizkus

»Dance uvrščamo kakor znano, med tako imenovane nordijske narode. V razvoju stoji letj je umevno izgubilo iz njihovega jezika precej besed in izrazov, ki so skupni vsem nordijskim narodom — Švedom. Norvežanom ter Islandcem. Toda sodobna danska prireditev grede za tem, da se nordijski jezik v bodočnosti čim bolj približa, da postanejo vsem Nordijcem čim bolj razumljivi ter da se jim bodo čim laže pručili. Na podlagi teh težav je odredilo dansko prosvetno ministrstvo, da se v dansko zopet uvedejo številne besede, pojmi in starinski izrazi, ki so bili doslej gotovo pozabljeni in ki se še danes v posameznih narečnih skupinah uporabljajo v »vedčini in norveščini. V tej smeri je pričakovati številnih sprememb v danskih šolskih slovnica in knjigah. Tako se tudi v tem kažejo podzvestni nameni, ki grede za tem, da se mimo zgodovinskega ter jezikovnega razvoja približuje in zbliža vse ono, kar je sodobno po krvi ter jeziku.

»Majhna« zrnata

V letih 1930-31 so pričeli z novim izračunavanjem ter ugotavljanjem oddaljenosti zemlje od sonca. Pri tem izračunavanju je padla posebno važna naloga majhnemu planetu Eros. Nedavno so bili namreč objavljeni končni rezultati tega dolgotrajnega izračunavanja, ob katerem se je izkazalo, da je oddaljenost zemlje od sonca za »malenkost«, t. j. za 170.000 km večja, kakor smo se učili iz šolskih knjig. Ta razdalja ne znaša torej 149.500.000 km, ampak 149.670.000 km.

Vozovnice za dve osebi

Zaradi varčevanja papirja je uvedla uprava pariske podzemne železnice posebne vozovnice za dve osebi. Misel se je zelo obnesla, saj se ne malokrat vozi dvoje troje in več oseb do istega postajališča. Tukaj se vsiljuje vprašanje, zakaj bi bila potrebna za vsakega potnika posebna vozovnica. Čuje se, da namerava uvedti uprava tudi vozovnice za tri, štiri in pet oseb, saj se je poizkus zelo posrečil. Ugotovili so namreč 40% prihranka na papirju. Da pa to ni malo, nam kaže okoliščina, da je bilo potrošnega papirja za vozovnice pariske podzemne železnice za približno 20 ton mesečno.

Zatemnitev in nočni let ptic

Znano je, da so ptice, ki letijo v jatah in ki se selijo tudi ponoči. Do nedavna so menili ljudje, da se ptice selivke orijentirajo pri svojem nočnem letu po svetlobi razsvetljenih mest in naselbin ter da se pri tem držijo zmerom ene ter iste smeri. Sedaj za časa vojne, ko se uveljavlja zatemnitev pa so dognali, da letijo ptice selivke v isti smeri, če tudi so mesta in naselbine zatemnjene. Še bolj zanimivo pa je da se ptice, ko letijo v zatemnitvi, sploh ne oglašajo, dočim so preje ob pogledu na razsvetljena mesta precej kričale. Ta pojav nam kaže, da imajo ptice selivke poseben po narodi dan orijentacijski čut in da ne potrebujejo pri tem razsvetljave mest in drugih naselbin. Iz okoliščine, da letijo sedaj ob zatemnitvi popolnoma tiho, pa bi lahko sklepali da so se ptice oglašale preje ravno zaradi tega, ker jih je motila svetloba mest.

Kako gledamo v črveško telo

Docent fiziologije na vseučilišču v Helsinkih, dr. Wilska, je izumil novo napravo za zdravniški pregled bolnikov, ki jo je nazval stereomikroskop. S to napravo je ob uporabi polarizirane svetlobe možno gledati v globino črveškega telesa, saj povečuje ta naprava posamezne notranje dele 2000krat. Omenjeni fiziolog je izumil pred letom drugo napravo, tako imenovani stereo-röntgen, ki je prinesel nove važne pridobitve v zdravstvu. Vsi dr. Wiskovi izumi so silno dragoceni za znanstveno in praktično delo na zdravstvenem področju.

A. ALEXANDER:

49

POZABLJENI
NAPEV

ROMAN

»Tudi tu je vse v redu,« je skoraj razočarano zamrmral. Nato je vključil električno luč.

Dolgo časa je stal na pragu in oprezal po vseh kotih. Vse je bilo v popolnem redu, nikjer ni bilo videti sledu o kakem vlomu.

»Hm, hm!... Slučaj je nenavadno resen,« je rekel Hearn skozi zobe in zmajal z glavo. Sklonil se je ter vzel opico, ki je skakala okrog njega, v naročje. »Sambo, Sambo, zdi se mi, da sva zabredla v grdo reč.«

Nekaj trenutkov je negibno in zamišljeno stal na mestu, nato je mahoma utrnil luč in stekel k oknu. Spodaj, na cesti, stisnjeno v senco vhoda nasprotne hiše, je opazil nerazločno postavbo človeka, ki je očitno stal na preži.

»Vidiš, Sambo,« je Hearn nadaljeval, in v glasu mu je razločno zazvenela skrb, »tamle spodaj stoji in čaka grdobije, ki naj bi se nama zgodila. A kdo bi utegnil biti, Sambo? Imaš koga na sumu?... Ne?... Jaz tudi ne, na žalost! — Slabo, slabo!«

Mož, ki se je skrival pod hišnim vodom, je prežal in prežal, pazel, da ne bi izdal svoje navzočnosti, kar mu pa ni docela uspevalo. Zavil je oči v dolg plašč in čepico je imel potisnjeno na oči. Vse na njem je bilo temno; samo spodaj, izpod plašča, se je nekaj svetlikalo. Hearn se je spomnil, da je bil Huntington, ko ga je spremljal domov, v teniški obleki.

Mahoma je odskočil in spet prižgal luč.

»A kaj je to, Sambo?« je prestrašeno vzkliknil. »Nekakšno živžiganje slišim.«

Hearn je izpustil opico in jel kakor blazen tekati po sobi: odpiral je predale in omare ter segal pod sleherni kos pohištva posebej. Vsak hip je prekinil iskanje in prislunil: spet in spet mu je udarjalo na uho rahlo, komaj slišno živžiganje.

Njegova mršava lica so bila udrti in znoj mu je v debelih kapljah pokrival čelo. Čedalje vročineje je iskal, tako da je bil že ves zasopel.

Opica je medtem veselo skakala po sobi, kakor bi hotela pomagati gospodarju pri iskanju. V rokah je držala prazno škaflo od smotk, ki jo je zamamala skušala vtakniti v peč.

Privabljen od škripanja vrata, ki jih je živalca odpirala in zapirala, se je Hearn obrnil in pogledal, kaj je. Zdrnil se je ob misli, ki mu je po bliskovito prešinila možgane: opičji nagon posnemanja! Kaj, če je Sambo sama skušal ponoviti, kar je bil vpričo njega storil zločinec?

Z enim skokom je bil kapetan pri peči. Odprl je vrata na stečaj, pogledal v notranjščino in planil k telefonu. Takoj je dobil spoj z doktorjem Ellisom, sodnim kemikom.

»Tukaj Hearn!« je z razburjenim glasom kriknil mali mož. »Doktor Ellis, hitro pridite k meni na dom! V moji peči je nekakšna granata, ki ima zgoraj ventil. Iz nje prihaja nepretrgoma živžiganje. Kaj, če bi bil plin? Je pa docela brez barve in duha. Domnevam...«

Prekinja: ga je kemikov glas, ki je zapovedujoče kriknil: »Takoj zaprite ventil in na stečaj odprite okna. Nato zapustite sobo. Čez nekaj minut bom pri vas!«

Hearn je jadno odložil slušalo, skočil k peči in zaprl ventil na »granat«. Nato je odprl okna, vzel opico in pobegnil v predsobo. Šele tu se je začutil nekoliko mirnejšega. Vzel je smotko, ki jo je bil pustil na kaminu in ki je še topla, se zleknil v naslanjač pri odprtem oknu in jel potrpežljivo čakati sodnega kemika.

Deset minut še ni bilo prešlo, ko je zapel hišni zvonec. Kapetan je hitel odpirat, na vsa pljuča puha je iz smotke.

Doktor Ellis še ni bil zaprl vrat za seboj, ko je zarjovel: »Kaj ste znoreli? Pri tej priči mi vrzite smotko skozi okno!«

»Zakaj le?« je vprašal Hearn in žalostno pogledal na tleči ogorok.

Z naglo kretanju mu je doktor iztrgal smotko in jo zalučal na cesto.

»Zato, ker me prav nič ne miče, da bi z vašo bajto vred zletel v zrak!« je ježno zavpil. Nato je mirneje dodal: »Menda ne veste, da mnogi plini

niso samo strupeni, ampak imajo tudi lastnost, da vzbujnejo, ako pridejo v dotik z ognjem.«

Kapetan se je razočarano zmrdnil.

»Deset centov je stala,« je dejal.

»Hodite k vrugu vi in vaša smotka!« je doktor ježno zagodrnjal. »A zdaj pogledaj, kakšen je vaš peklenjski stroj. Ste odprli vsa okna?«

Hearn je prikimal. Potem je odvedel doktorja Ellisa v delovno sobo in brez besede pokazal na peč. V nekaj trenutkih je kemik potegnil iz nje črn, okrogel, podolgovat in dokaj težak predmet. Za hipce je obstal, nato se je vrnil v predsobo in zaprl vrata za seboj. Ko je trenutke ali kaj obračal pripravo v rokah, je z zaskrbljenim obrazom dvignil glavo.

»To je tako imenovana bombica,« je pojasnil. »Se pravi, jeklena posoda s precej debelimi stenami, ki je navadno napolnjena z močno stisnjenim plinom.« Tako govoreč je previdno odprl ventil, iz katerega se je spet začelo tiho živžiganje; hitro ga je spet zaprl. »Brezbarven in brez duha,« je rekel. »Zdaj seveda ne morem določiti, za kakšen plin gre; a natančna preiskava v mojem laboratoriju... Oh, kaj pa je to?«

Doktor Ellis se je sklonil in pobral ozek papirnat listič.

»Glejte si, glejte!« je osuplo vzkliknil. »Časna beseda, takšne nesramnosti še ne pomnim! Zločinec se ni niti potrudil, da bi bil odstranil tovarniški nalepek z označbo plina, ki je v bombici. To pot bova imela lahek posel, dragi kapetan!«

Urejuje: Davorin Ravljen — Izdaja za konzorcij »Jutra«: Stanko Virant — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran — Za inseratni del je odgovoren: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani